

Budget 2023

och ekonomiplan 2024–25

STADSFULLMÄKTIGES BESLUT 26.10.2022

Innehåll

Stadsdirektörens inledning.....	3
Mål för mandatperioden 2020–23	5
Omvärldsanalys	6
Ekonomisk översikt.....	8
Personal.....	21
Prioriteringsordning över planering och utbyggnad av Mariehamn.....	22
Stadsledningen	23
Stadsutvecklingsnämnden.....	27
Bildningsnämnden.....	29
Kultur- och fritidsnämnden	34
Äldreomsorgsnämnden	40
Infrastrukturnämnden.....	47
Byggnadsnämnden	61
Ekonomiska styrprinciper.....	63

Stadsdirektörens inledning

Budgeten och ekonomiplanens intäkter bygger på oförändrad inkomst- och fastighetsskatt.

Byggnadsinspektionen påbörjar granskningen av fastigheternas grunduppgifter vid årsskiftet i syfte att korrigera de uppgifter som ligger till grund för fastighetsbeskattningen. Målsättningen är att granskningen förväntas generera en högre intäkt för åren 2023 (+50 000 euro), 2024 (+100 000 euro) och 2025 (+150 000 euro). Samfundsskatter jämte landskapskompensationer beräknas inflyta med ett väsentligt högre belopp för år 2023 jämfört med 2022. Även om prognosen framstår som optimistisk är det ändå försiktig i förhållande till de prognoser både Finansministeriet och Finlands kommunförbund gör.

Vid årsskiftet genomförs en välfärdsreform i Finland. Reformen innebär att ungefär en tredjedel av kommunernas verksamhet och skatteinkomster flyttas från kommunerna till nya välfärdsområden. Reformen berör inte Åland på annat sätt än att vi drabbas av en rytmstörning beträffande kommunal-skatten för åren 2023 och 2024 samt en bestående sänkning av samfundsskatten. Nettoeffekten blir att Mariehamn får ungefär 1 750 000 euro mer skatteintäkter under år 2023 och motsvarande mindre under 2024. Den samfundsskatt som tas från kommunerna är tänkt att komma till de åländska kommunerna via landskapet och en särskild landskapslagstiftning för ändamålet. Konsekvenserna av rytmstörningen utmanar stadens budgetering på så sätt att en försiktighet i budgeteringen för år 2023 till förmån för år 2024 bör iakttas.

Den säkerhetspolitiska oron i Europa har medfört kraftigt stigande priser på el och energi. Till det kommer ett försämrat konjunkturläge med stigande räntor och en ökande inflation. Effekterna för stadens ekonomi är påtaglig och medför extra kostnader i storleksordningen 1 000 000 euro. Förvaltningen har i samråd med stadsstyrelsen utarbetat en beredningsplan för åtgärder i syfte att sänka el- och energiförbrukningen i stadens fastigheter och anläggningar. Initialt vidtas åtgärder för att generellt minska förbrukningen med fem procent. Vidare föreslås ett anslag med särskilda medel om totalt 1 500 000 euro under en treårs period destinerade för investering i energieffektiva lösningar i fastigheter och anläggningar.

Det osäkra ekonomiska läget accentueras ytterligare av ett föråldrat system för landskapsandelar och oklarheter kring storleken på de medel som transfereras till kommunerna. Systemet behöver förenklas och justeras så att en bättre balans i den ekonomiska tilldelningen till kommunerna uppnås. Av rättssäkerhetsskäl bör även en bättre förutsägbarhet av utfallet eftersträvas.

Stadens nuvarande system för budgetering uppmantrar inte effektiviseringar, innovativa lösningar och utveckling av förvaltningen. I stället skapar budgeten ett statiskt läge där befintliga arbetssätt tenderar att bli permanenta. Budgetprocessen måste därför utvecklas i syfte att bli ett effektivt verktyg för verksamhetsstyrning och -utveckling. Målsättning för detta arbete är att vi ska kunna balansera resultatet för år 2025 och skapa goda förutsättningar för att Mariehamn fortsättningsvis ska kunna erbjuda en god välfärd.

En annan del i utvecklingsarbetet är den digitala transformering av verksamhetens processer som har påbörjats. Effektivitetsfördelar uppnås när analog information överförs till digital teknik och verksamhetsprocesser standardiseras och automatiseras. Information blir tillgänglig för allmänheten och skapar förutsättningar för effektivare kommunikation. Den kommunala servicen blir därmed även mer lättillgänglig.

Stadsledningens organisation och verksamhet måste få en förändrad inriktning med prioritering mot en strategisk utveckling. Arbetet eftersträvar en effektiv och hållbar stadsledning som arbetar agilt utifrån externa och interna behov.

Mariehamn avser ansökan om att bli årets stadskärna i Finland år 2024. Ett målmedvetet arbete pågår i samarbete med Ålands Näringsliv inom ramen för projektet City Mariehamn. Arbetet handlar om att utveckla samarbete mellan staden, näringsidkarna, fastighetsägarna och invånarna och därigenom skapa ett mer livskraftigt och attraktivare centrum i staden. På så sätt ökar vi stadens centrums attraktionskraft och förstärker Mariehamns roll som Ålands motor.

En långsiktig utveckling av äldreomsorgen är ett prioriterat område inom staden. Arbetet pågår med att utarbeta ett underlag för kommande beslut från fullmäktige om strategiska vägval inom äldreomsorgen.

Under året har ett visionsarbete "Mariehamn 2040" pågått som har engagerat både politiker och tjänstemän inom staden. Syftet med arbetet är att skapa en gemensam bild över stadens utveckling på lång sikt. Resultatet ska senare kunna användas när strategiska beslut ska fattas om stadens utveckling. Arbetet tjänar även som vägledning för utarbetande av de årliga budgetarna. Målsättningen är att arbetet ska presenteras för fullmäktige före kommande årsskifte 2022–23.

Arne Selander
Stadsdirektör

Mål för mandatperioden 2020–23

1. Staden stärks som hållbar bosättningsort och plats för företagande.
2. Staden ska ha en stabil ekonomi.
3. Personalen är vår viktigaste resurs.
4. Staden tillhandahåller en god kommunal service och är attraktiv samt välkomnande för alla med utvecklingsfokus på den åldrande befolkningen.
5. Delaktigheten och engagemanget i staden ska vara högt.
6. Staden skapar förutsättningar för trygghet, god hälsa och välbefinnande med utvecklingsfokus på barn och unga.
7. Staden arbetar målmedvetet och systematiskt med miljö- och klimatfrågor samt cirkulär ekonomi i hela koncernen.

Omvärldsanalys

Hösten 2022, i kölvattnet efter Covid-19-pandemin och ett halvt år efter Rysslands invasion av Ukraina, befinner sig världsekonomin i ett utmanande läge. Obalans i värdekedjor, en eskalerande energikris, krig och höjda livsmedelspriser har bidragit till ett globalt inflationsproblem som fått centralbanker världen över att öka takten och storleken på sina räntehöjningar. I juli 2022 uppgick inflationen i Finland till 7,8 % och på Åland till 6,8 %. Höjningen har gått snabbt efter att på Åland ha legat under 2 procent i närmare tioårs tid. Inflationen förutspås under 2023 minska men ändå vara relativt hög för att därefter ytterligare mattas av.

Energisituationen i Europa är utmanande. Situationen har ytterligare accentuerats av EU:s ekonomiska sanktioner med anledning av invasionen av Ukraina gentemot den ryska ekonomin och Rysslands svar i form av inskränkningar av energiexporten till EU:s medlemsländer. Om värsta tänkbara scenarios blir verklighet finns risk att elmarknaden dyker ner i en djup kris. Alla förbrukare, såväl myndigheter som enskilda hushåll står inför väsentligt ökade kostnader vilka för en del riskerar att bli mycket svåra att hantera. För att mildra krisen är det angeläget att alla konsumenter tar ett gemensamt ansvar för att anpassa sig och försöka minska sin energikonsumtion. För enskilda organisationer och hushåll är det viktigt att ha beredskap för ökade kostnader. Med ökade elkostnader följer sannolikt ökade kostnader inom en mängd olika produktgrupper, inte minst värme och vatten. Staden köpte år 2021 el för 1,1 miljoner euro.

Livsmedelspriserna förutspås under 2022 stiga med över 10 procent, den högsta prishöjningen på mat på över 25 år. Också denna utveckling hänför sig till höjda energipriser samt Rysslands invasion av Ukraina och därmed sammanhängande produktionsbortfall, sanktioner och ytterligare press på energimarknaden. Samtidigt som värdet av att upprätthålla inhemsk matproduktion och självförsörjning i kristid betonas blir det svårt för inhemska producenter att med skenande produktionskostnaderna upprätthålla sina verksamheter. Stadens kostnader för matvaror uppgick år 2021 till 1,3 miljoner euro.

På något längre sikt förefaller världen bli alltmer inställd på recession. Finland förutspås inträda i en måttlig recession i slutet av 2022. Tillväxten i Euroområdet under andra kvartalet 2022 var, med vissa undantag, förhållandevis god men hushållens köpkraft eroderas av hög inflation och snabbt stigande räntor samtidigt som utsikterna ytterligare förmörkas av den väntade energikrisen. Konsumentpriserna ökar snabbare än på flera decennier. Den snabba inflationen äter upp hushållens utrymme för konsumtion och arbetskraften kommer i år att få uppleva en reallöneminskning. Den privata konsumtionen ökar ännu i år men tillväxten i privat konsumtion förväntas helt stanna av under nästa år. Samma tendenser syns även i andra delar av världen. Effekten av en eventuell recession blir beroende av flera faktorer såsom hur skulderna och tillgångar utvecklas, banksystemens kapitalisering och graden av finansiell stabilitet något som i sin tur är beroende av hur energikrisen och det geopolitiska läget utvecklar sig. Energiprisernas utveckling är särskilt svåra att förutsäga. Det finns risk för fortsatt höga priser och fortsatt volatilitet i elpriserna. Oberoende av säkerhetspolitiskt läge och förutsättningar för internationell handel innebär omställningen till ett elsystem baserat på förnybara energikällor att en stor mängd el kommer från icke planerbar produktion. De som inte anpassat sig till nya förutsättningar riskerar att bli mera påverkade av större prisvariationer.

Historiska värmerekord och skogsbränder har sommaren 2022 bekräftat en accelererande klimatkris. Hur stora följderna av klimatförändringarna blir vet vi inte. Att ett förändrat klimat kommer att medföra mera extremväder i form av värmeböljor, stormar eller riklig nederbörd med risk för översvämnings står dock klart. Samhället behöver fortsatt sträva efter att minska sin klimatpåverkan men också ha förmåga att anpassa sig och sin verksamhet till förändringarna.

Samhällets digitalisering har skapat nya förväntningar på staden. Digitala verktyg ger möjligheter till nya kontaktytor och nya sätt att bedriva kommunal verksamhet. Omformning av verksamheten förutsätter att organisationen har rätt digitala infrastruktur i botten, en tillräcklig digital mognad och förmåga till förändring. Möjligheterna medför också risker, så som risk för bristande tillgänglighet, särskilt för vissa grupper, nya kommunikationsutmaningar samt risker av teknisk karaktär så som driftstörningar, förlust av information och dataintrång.

Mariehamn och Åland har fortsättningsvis en positiv befolkningsutveckling. Befolkningen i Mariehamn förväntas fortsätta öka. Störst procentuell ökning av befolkningen väntas ske i de äldre åldersgrupperna. Den positiva utvecklingen är beroende av inflyttning. Den ökade folkmängden ställer också krav på anpassning av den kommunala verksamheten, den byggda miljön och infrastrukturen utgående från hur den nya befolkningsstrukturen kommer att se ut. Befolkningsutvecklingen ställer krav på en konkret plan för utbyggnad av äldreomsorg och på sikt ett nytt daghem.

I skrivande stund pågår de åländska förhandlingarna om de kommunala kollektivtalen för de kommande åren varpå inget förhandlingsresultat ännu är färdigt. Med utgångspunkt i rikets kommunala avtal kan konstateras att löneutvecklingen inom avtalsperioden, som sträcker sig fram till april 2025, blir som lägst 6,3 % fördelat över allmänna justeringar och justeringspotter. I samband med de allmänna justeringarna som infaller 2023 och 2024 har avtalsparterna i riket enats om så kallade "stupstockar", vilka innebär att om den finska industrisektors avtal medför högre allmänna justeringar än 1,5 % så ska de kommunala avtalens löneutveckling justeras i samma utsträckning.

Utöver de lönejusteringar som infaller under avtalsperioden har avtalsparterna i riket avtalat om ett löneutvecklingsprogram som sträcker sig från 2023 till och med 2027 och ger en löneutveckling om 5 % fördelat över de fem åren.

Ekonomisk översikt

Årsbidragets ram

- I jämförelse med fullmäktiges ursprungliga årsbidragsram för planår 2023 har personalkostnader höjts med 1,78 % och övriga verksamhetskostnader samt verksamhetsintäkter höjts med 2,4 % i reviderad ram 14.6.2022. Höjningen har skett utifrån helårsprognosen från tertial 1 år 2022. I reviderad ram 22.9.2022 (exklusive Finansiering) har en regeländrad och minskad pensionskostnad, från 1,0 till 0,6 miljoner euro, budgeterats på Stadsledningen. Dessutom har bildningsnämndens ram höjts på grund av den förberedande undervisningen FBU som finansieras via ökade landskapsandelar i finansieringens budgetunderlag. För kultur- och fritidsnämnden samt byggnadsnämnden har ramen justerats till fullmäktiges ursprungliga.

Årsbidraget i budgetförslaget är 2,2 miljoner euro lägre än reviderad ram 22.9.2022:

Årsbidrag med reviderad ramförändring 2023	Planår	Rev. ram	Differens	Rev. ram	Differens	Budget-	Differens	Budgetunderlag	Budgetunderlag
Belopp i euro, per anslag	2023	14.6.2022	mot planår	22.9.2022	mot planår	förslag	mot planår	- Rev. ram 14.6	- Rev. ram 22.9
Stadsledningen	-4 568 294	-4 649 905	-81 611	-5 230 369	-662 075	-5 531 432	-963 138	-881 527	-301 063
Social service	-11 185 755	-11 473 510	-287 755	-11 426 377	-240 622	-11 506 194	-320 439	-32 684	-79 817
Finansiering	62 016 246	67 001 980	4 985 734	67 001 980	4 985 734	66 329 259	4 313 013	-672 721	-672 721
Stadsutvecklingsnämnden	-426 330	-436 225	-9 895	-431 520	-5 190	-431 520	-5 190	4 705	0
Bildningsnämnden	-21 875 674	-21 997 146	-121 472	-22 214 138	-338 464	-22 342 835	-467 161	-345 689	-128 696
Medborgarinstitutet	-152 563	-416 629	-264 066	-386 647	-234 084	-386 647	-234 084	29 982	0
Kultur- och fritidsnämnden	-4 692 710	-4 590 904	101 806	-4 600 205	92 505	-4 591 960	100 750	-1 055	8 245
4mbk Pommern	-249 301	-266 169	-16 868	-265 156	-15 855	-268 011	-18 710	-1 842	-2 855
Äldreomsorgsnämnden	-12 745 030	-13 583 395	-838 365	-13 438 406	-693 376	-13 860 871	-1 115 841	-277 476	-422 464
Infrastruktur nämnden	-4 969 551	-5 058 552	-89 001	-4 857 309	112 242	-5 004 210	-34 659	54 343	-146 901
Fatighetsavdelningen	2 691 387	2 648 799	-42 588	2 620 937	-70 450	2 110 216	-581 171	-538 583	-510 721
VA-verket	1 357 735	1 401 216	43 481	1 361 717	3 982	1 454 021	96 286	52 805	92 304
Byggnadsnämnden	-194 480	-174 816	19 664	-182 206	12 274	-182 205	12 275	-7 389	0
S:a årsbidrag	5 005 680	8 404 744	3 399 064	7 952 302	2 946 622	5 787 611	781 931	-2 617 133	-2 164 690
Avskrivningar och nedskrivningar						-5 740 496			
Ökning (-) eller minskning (+) av fonder						-500			
S:a resultat						46 616			

Resultaträkning

- Resultatet 2023 är budgeterat till 46 616 euro. I jämförelse med budget 2022 så ökar verksamhetsbidraget (verksamhetens intäkter minus kostnader) med 5,3 %, skatteinkomsterna +7,1 %, landskapsandelarna +7,5 %, finansiella intäkter och kostnader försämras ekonomiskt med 56,3 % och kostnaderna för avskrivningar ökar med 0,3 %. På grund av fastlandets vårdreform SOTE med minskad åländsk kommunal samfundsskatteandel som följd så budgeteras 1 395 969 euro i landskapskompensation 2023. Ytterligare landskapskompensationer på totalt 1 666 322 euro budgeteras 2023 för ökade åländska grundavdrag och reseavdrag. Se separat skatteredovisning i denna ekonomiska översikt nedan. Det sker ingen indexjustering för respektive planårs verksamhetsintäkter och kostnader, förutom för bildnings- och äldreomsorgsnämndens +2 % som motsvarar Europeiska centralbankens långsiktiga inflationsmål.

Finansiering

- För 2023 är ingen nyupplåning budgeterad. För 2024 och 2025 är ökningen i långfristiga lån budgeterade till 7 568 666 euro respektive 4 999 646 euro.

Investeringar

- Under respektive anslag redovisas investeringarna. År 2023 är investeringar (netto) totalt budgeterat till 4 765 082 euro, 7 568 666 euro 2024 och 9 385 447 euro 2025.

Projekteringar kan föranleda behov av extra budgetmedel i samband med verkställandet. Detta kräver skild beredning till stadsfullmäktige för beslut. Budgeteringen i denna typ av investeringar kommer under en övergångsperiod att hanteras genom två skilda modeller; en gammal och en ny förbättrad modell. I den gamla modellen, som avser tidigare budgeterade investeringar, har projektering + uppskattade inkomster och utgifter för verkställighet budgeterats vid samma tillfälle till följd att bli alltför grov och för tidigt budgeterat. I den nya förbättrade modellen ska förprojektering och projektering behovsplaneras och budgeteras först. Därefter budgeteras verkställigheten skilt för sig.

I syfte att påskynda omställningen till hållbara energilösningar föreslås utöver tidigare planerade investeringar att staden investerar 0,5 miljoner euro årligen under perioden 2023–25 till projekt som främjar en hållbar energibesparing. För 2023 är följande investeringar budgeterade:

- LED-lampor på WHA, 166 000 euro
- Solceller på WHA, 74 000 euro
- Ny gasturbin på VA-verket, 170 000 euro
- En solcellsanläggning för daghemmet Ängsbacken, 30 000 euro
- Övriga (ej ännu specificerade) energibesparingsinsatser i stadens fastigheter, 60 000 euro

Resultaträkning	Bokslut	Budget	Budget	Budget-	Plan	Plan
Belopp i euro, totalt	2021	2022*	2023	avvikelse	2024	2025
S:a Verksamhetsintäkter	20 769 903	19 530 566	20 023 861	493 296	20 283 661	20 433 655
Försäljningsintäkter	11 975 144	11 182 124	11 761 962	579 838	11 839 552	11 918 696
Övriga verksamhetsintäkter	8 794 759	8 348 442	8 261 900	-86 542	8 444 109	8 514 959
Tillverkning för eget bruk	212 616	186 150	189 800	3 650	189 800	189 800
S:a Verksamhetskostnader	-74 139 788	-74 591 350	-78 548 618	-3 957 268	-79 149 071	-79 816 012
Personalkostnader	-43 216 379	-43 911 359	-45 209 588	-1 298 229	-45 703 642	-46 262 057
Övriga verksamhetskostnader	-30 923 409	-30 679 991	-33 339 030	-2 659 039	-33 445 429	-33 553 955
Verksamhetsbidrag	-53 157 268	-54 874 634	-58 334 957	-3 460 323	-58 675 610	-59 192 557
S:a Skatteintäkter	52 003 327	51 847 422	55 529 888	3 682 466	50 838 097	55 928 246
Kommunalskatt	42 480 353	43 273 733	44 984 311	1 710 578	41 791 126	46 707 189
Fastighetsskatt	1 470 196	2 407 957	2 620 373	212 416	2 670 411	2 720 305
Samfundsskatt	7 858 618	5 971 572	7 731 043	1 759 471	6 182 399	6 306 591
Övriga skatteintäkter	194 161	194 160	194 161	1	194 161	194 161
Landskapsandelar	4 578 172	4 657 328	5 007 703	350 375	5 208 011	5 312 171
Landskapskompensationer	642 813	0	3 062 291	3 062 291	2 656 788	2 687 368
Finansiella intäkter och kostnader	1 342 696	1 196 443	522 686	-673 757	233 173	142 008
Årsbidrag	5 409 741	2 826 559	5 787 611	2 961 052	260 459	4 877 236
Avskrivningar och nedskrivningar	-5 279 747	-5 721 194	-5 740 496	-19 302	-5 865 376	-5 984 998
Årets resultat	129 994	-2 894 635	47 116	2 941 751	-5 604 917	-1 107 762
Ökning (-) eller minskning (+) av fonder	0	-690	-500	190	-830	-1 100
Årets överskott (underskott)	129 994	-2 895 325	46 616	2 941 941	-5 605 747	-1 108 862

* Aktuell budget per 26.9.2022

Nyckeltal					
Verksamhetsintäkter / Verksamhetskostnader, %	28	26	25	-	26
Årsbidrag / Avskrivningar, %	102	49	101	-	4
Årsbidrag, euro / invånare	461	240	490	-	22
Över-/underskott från tidigare år, i tusen euro	53 868	53 998	51 103	-	51 150
Invånarantal vid årets slut	11 742	11 770	11 810	-	11 850

Finansiering	Bokslut	Budget	Budget	Budget-	Plan	Plan
Belopp i euro, totalt	2021	2022*	2023	avvikelse	2024	2025
Årsbidrag (a)	5 409 741	3 639 506	5 787 611	2 148 105	260 459	4 877 236
Ökning av långfristiga lån	3 000 000	4 842 491	0	-4 842 491	7 568 666	4 999 646
Ökn. av långfr. lån för utlåning till dotterbolag	0	0	0	0	0	0
Minskning av lån	-3 746 442	-1 844 338	-1 940 375	-96 037	-1 885 276	-1 912 915
S:a nettouplåning under året (b)	-746 442	2 998 153	-1 940 375		5 683 390	3 086 731
Amortering/återbetalning från dotterbolag (c)	0	960 740	1 421 480	460 740	1 421 480	1 421 480
Utlåning till dotterbolag (d)	0	0	0	0	0	0
Övriga förändringar i finansieringsposterna (e)	469 700	0	0	0	0	0
Inkomster	1 385 483	188 000	188 977	977	244 500	135 000
Utgifter	-4 805 018	-7 786 399	-4 954 059	2 832 340	-7 813 166	-9 520 447
S:a investering (f)	-3 419 535	-7 598 399	-4 765 082	2 833 317	-7 568 666	-9 385 447
Förändring av likvida medel (a+b+c+d+e+f)	1 713 464	0	503 634	5 442 162	-203 337	0
Länestock 31 december	24 709 912	28 510 802	22 769 537	-5 741 265	28 452 927	31 539 658
Lån euro/invånare	2 111	2 422	1 928	-494	2 401	2 654

* Stadsfullmäktiges beslut 17.11.2021.

Årsbidraget (= resultaträkningens verksamhetsbidrag + skatteintäkter + landskapsandelar och compensationer + finansiella intäkter och kostnader)

Årsbidrag	Bokslut	Budget	Budget	Budget-	Plan	Plan
Belopp i euro, per anslag	2021	2022*	2023	avvikelse	2024	2025
Stadsledningen	-4 739 019	-4 889 370	-5 531 432	-642 062	-5 463 208	-5 448 771
Social service	-10 415 123	-11 042 205	-11 506 194	-463 989	-11 506 194	-11 506 194
Finansiering	61 027 856	60 365 798	66 329 259	5 963 461	61 469 806	66 822 252
Stadsutvecklingsnämnden	-371 883	-427 836	-431 520	-3 683	-431 520	-431 520
Bildningsnämnden	-21 178 690	-21 515 424	-22 342 835	-827 410	-22 789 691	-23 245 485
Medborgarinstitutet	-296 571	-242 380	-386 647	-144 267	-386 647	-386 647
Kultur- och fritidsnämnden	-4 637 713	-4 672 482	-4 591 960	80 522	-4 591 960	-4 591 960
4mbk Pommern	-254 590	-249 301	-268 011	-18 710	-268 011	-268 011
Äldreomsorgsnämnden	-12 581 862	-13 410 451	-13 860 871	-450 420	-14 138 088	-14 420 850
Infrastrukturnämnden	-5 242 988	-4 944 431	-5 004 210	-59 779	-5 004 210	-5 004 210
Fatighetsavdelningen	2 854 204	2 691 387	2 110 216	-581 172	2 098 366	2 086 816
VA-verket	1 404 565	1 357 734	1 454 021	96 286	1 454 021	1 454 021
Byggnadsnämnden	-158 446	-194 480	-182 205	12 275	-182 205	-182 205
S:a årsbidrag	5 409 741	2 826 559	5 787 611	2 961 053	260 459	4 877 236

* Aktuell budget per 26.9.2022

Avskrivningar och nedskrivningar utgör respektive anslags avskrivningsplan med skild bindande verkan.

Avskrivningar och nedskrivningar	Bokslut	Budget	Budget	Budget-	Plan	Plan
Belopp i euro, totalt	2021	2022*	2023	avvikelse	2024	2025
Stadsledningen	-141 178	-409 505	-286 025	123 480	-352 358	-326 600
Social service	0	0	0	0	0	0
Finansiering	0	0	0	0	0	0
Stadsutvecklingsnämnden	-1 996	-1 996	-1 996	0	-1 996	-1 996
Bildningsnämnden	-36 578	-18 297	-27 603	-9 306	-33 603	-22 802
Medborgarinstitutet	0	0	0	0	0	0
Kultur- och fritidsnämnden	-291 477	-331 624	-345 582	-13 958	-389 670	-399 469
4mbk Pommern	-134 636	-133 077	-128 419	4 659	-125 165	-126 419
Äldreomsorgsnämnden	-6 763	-6 763	-18 146	-11 382	-29 528	-29 528
Infrastrukturnämnden	-1 132 834	-1 200 217	-1 219 057	-18 841	-1 156 712	-1 392 406
Fastighetsavdelningen	-2 559 569	-2 601 048	-2 670 055	-69 007	-2 677 555	-2 546 948
VA-verket	-974 716	-1 015 666	-1 037 613	-21 946	-1 092 789	-1 132 830
Byggnadsnämnden	0	-3 000	-6 000	-3 000	-6 000	-6 000
S:a avskrivningar och nedskrivningar	-5 279 747	-5 721 194	-5 740 496	-19 302	-5 865 376	-5 984 998

* Aktuell budget per 26.9.2022

Investeringar	Bokslut	Budget	Budget	Budget-	Plan	Plan
Belopp i euro, totalt	2021	2022*	2023	avvikelse	2024	2025
Stadsledningen	-247 842	-722 476	-810 500	-88 024	-300 000	0
Social service	0	0	0	0	0	0
Finansiering	76 415	-600 417	0	600 417	0	0
Stadsutvecklingsnämnden	0	0	0	0	0	0
Bildningsnämnden	0	0	-60 000	-60 000	0	0
Medborgarinstitutet	0	0	0	0	0	0
Kultur- och fritidsnämnden	-113 808	-134 899	-581 563	-446 664	-150 666	-340 447
4mbk Pommern	0	-27 000	-25 369	1 631	-8 000	0
Äldreomsorgsnämnden	0	0	-172 650	-172 650	0	0
Infrastrukturnämnden	-702 400	-1 040 000	-865 000	175 000	-2 705 000	-1 885 000
Fatighetsavdelningen	-1 337 199	-7 568 500	-1 040 000	6 528 500	-1 755 000	-6 160 000
VA-verket	-1 094 701	-1 030 000	-1 210 000	-180 000	-2 650 000	-1 000 000
Byggnadsnämnden	0	-30 000	0	30 000	0	0
S:a investeringar	-3 419 535	-11 153 292	-4 765 082	6 388 210	-7 568 666	-9 385 447

* Aktuell budget per 26.9.2022

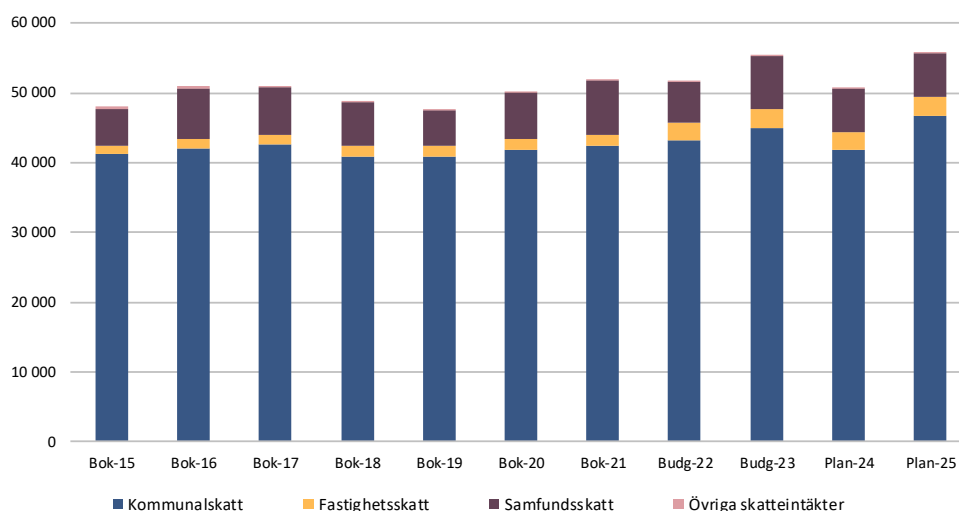
De ekonomiska styrprinciperna

I budgetens ekonomiska styrprinciper föreslås att kostservice och lokalservice ombildas till skilda balansräkningsenheter med början 2023. Detta innebär inte bara ett ansvar för verksamhetens intäkter och kostnader utan även ansvar för verksamhetens tillgångar, egna kapital och skulder.

All upphandling som överstiger 30 000 euro ska genomföras i stadens elektroniska upphandlingsverktyg.

Mariehamns stads skatteinkomster

Stadens kommunalskatt bibehålls på 17,00 %. Även fastighetsskattesatserna för Allmän och Stadigvarande bostad 0,50 %, Kraftverk 1,50 %, Övriga bostadsbyggnader 0,90 %, Allmännyttiga samfund 0,00 % och Obebyggda byggplatser 6,00 % kvarstår på samma nivå som år 2022.

Belopp i tusen euro	Bok-15	Bok-16	Bok-17	Bok-18	Bok-19	Bok-20	Bok-21	Budg-22	Budg-23	Plan-24	Plan-25
Kommunalskatt	41 159	42 106	42 702	40 879	40 905	41 931	42 480	43 274	44 984	41 791	46 707
Fastighetsskatt	1 242	1 282	1 271	1 466	1 550	1 385	1 470	2 408	2 620	2 670	2 720
Samfundsskatt	5 306	7 244	6 884	6 336	5 122	6 641	7 859	5 972	7 731	6 182	6 307
Övriga skatteintäkter	313	311	225	160	169	201	194	194	194	194	194
Skatteintäkter totalt	48 020	50 943	51 082	48 841	47 746	50 158	52 003	51 847	55 530	50 838	55 928

På grund av fastlandets vårdreform SOTE så uppstår en kraftig rytmstörning vad gäller kommunalskatteinkomsterna mellan åren 2023 och 2024. Enligt kalkylerad debiteringsredovisning kommer förskott på 3,1 miljoner euro redovisas för kalenderåret 2023 och minska 2024 års inkomster med motsvarande belopp. SOTE-reformen påverkar även samfundsskatteinkomsterna med en minskning med cirka 1/3-del med början 2023. För detta skattebortfall är en landskapskompensation på 1,4 miljoner euro budgeterat 2023, 2,1 miljoner euro 2024 och 2,2 miljoner euro 2025.

Landskapskompensationer och kommunalbeskattningsavdrag:

REDOVISNINGÅR	2023	2024	2025	2023-2025
Skatteslag				
Samfundsskatt, simulering	9 127 012	8 325 533	8 480 305	25 932 850
Samfundsskatt, FKs ursprungliga kalkyl	7 731 043	6 182 399	6 306 591	20 220 033
Samfundsskatt, diff. (kalkylering av SOTE-reformens påverkan)	-1 395 969	-2 143 134	-2 173 714	-5 712 817
Behov av ökad landskapskompensation	1 395 969	2 143 134	2 173 714	5 712 817
Landskapskompensation för åländskt reseavdrag	98 279	98 279	98 279	
Kommunalbeskattningsavdrag för reseavdraget	-98 279	-98 279	-98 279	
Landskapskompensation för grundavdrag	1 568 043	1 568 043	1 568 043	
Kommunalbeskattningsavdrag för grundavdraget	-1 054 389	-1 054 389	-1 054 389	
S:a (= nettoökning av landskapskomp. 2024-25)	513 654	513 654	513 654	

Invånarantal med årlig förändring i procent

Invånare i Mariefhamn	År 2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Prognos	Budget	Plan	Plan
										2023	2024	2025	
Invånarantal 31 december	11479	11461	11565	11677	11743	11679	11705	11742	11770	11810	11850	11885	
Årlig förändring (<0,0% => 1,0%)	-	-0,2%	0,9%	1,0%	0,6%	-0,6%	0,2%	0,3%	0,2%	0,3%	0,3%	0,3%	

Invånarantal per åldersgrupp i samband med kommunalbeskattningen

Mariefhamn							1 000 €
KOMMUNALSKATTENS SKATTEGRUND							
SKATTEÅR	2020	2021	2022**	2023**	2024**	2025**	
BEFOLKNING, åldersgruppsvis 31.12							
0-18 åringar.	2 131	2 145	2 145	2 143	2 145	2 129	
Ändring %	0,0	0,7	0,0	-0,1	0,1	-0,7	
19-64 åringar.	6 664	6 618	6 608	6 600	6 579	6 579	
Ändring %	-0,8	-0,7	-0,2	-0,1	-0,3	0,0	
+65 åringar.	2 910	2 979	3 017	3 067	3 126	3 177	
Ändring %	2,9	2,4	1,3	1,7	1,9	1,6	
Invånarantal i slutet av året	11 705	11 742	11 770	11 810	11 850	11 885	
Ändring %	0,2	0,3	0,2	0,3	0,3	0,3	

Förvärvsinkomster och avdrag för kommunalbeskattningen i Mariehamn (OBS! exklusive utökat åländskt reseavdrag som kompenseras av landskapet 2023, se ovan)

Mariehamn						1 000 €
KOMMUNALSKATTENS SKATTEGRUND						
SKATTEÅR	2020	2021	2022**	2023**	2024**	2025**
FÖRVÄRVSSINKOMSTER						
	2020	2021**	2022**	2023**	2024**	2025**
Löneinkomster	213 022	220 626	229 813	236 709	243 730	251 670
Ändring %	-4,3	3,6	4,2	3,0	3,0	3,3
Pensionsinkomster	83 181	83 437	86 591	92 089	95 916	99 483
Ändring %	3,7	0,3	3,8	6,3	4,2	3,7
Övriga inkomster	42 818	42 301	42 560	42 430	42 495	42 463
Ändring %	12,0	-1,2	0,6	-0,3	0,2	-0,1
Sammanlagt	339 021	346 364	358 963	371 228	382 140	393 616
Ändring %	-0,6	2,2	3,6	3,4	2,9	3,0
AVDRAG (rikets)						
	2020	2021**	2022**	2023**	2024**	2025**
Arb.tagarnas försäkringspremier	20 049	21 456	22 174	23 069	23 818	24 613
% av lönerna	9,4	9,7	9,6	9,7	9,8	9,8
Förvärvsinkomstavdraget	14 181	13 816	13 447	13 657	13 324	13 037
Övr. avdrag för inkomstens förv.	6 373	5 548	5 748	6 134	6 161	6 175
Pensionsinkomstsavdrag	9 328	9 264	9 685	15 251	15 375	15 544
% av lönerna	11,2	11,1	11,2	16,6	16,0	15,6
Grundavdraget	6 112	6 301	6 541	6 627	6 614	6 484
Avdrag för resekostnader + övriga	5 593	5 696	6 273	6 222	6 209	6 184
Sammanlagt	61 637	62 080	63 869	70 961	71 501	72 038
AVDRAG (åländska)						
	2020	2021**	2022**	2023**	2024**	2025**
Resekostnadsavdrag	655	570	591	630	633	635
Sjukdomskostnadsavdrag	2 145	2 216	2 361	2 951	3 034	3 130
Studie- studielåne- och hyresavdrag	218	175	169	130	130	129
Sammanlagt	3 017	2 962	3 120	3 712	3 797	3 894
AVDRAGEN SAMMANLAGT						
	64 654	65 042	66 989	74 672	75 298	75 932
Ändring, %	-3,9	0,6	3,0	11,5	0,8	0,8

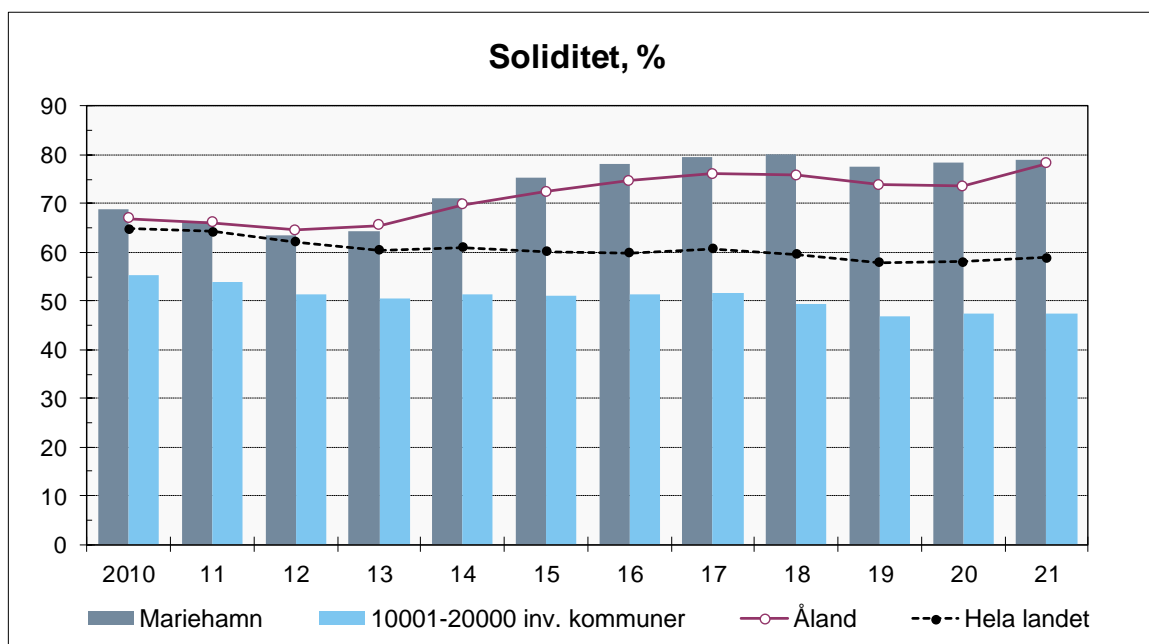
Fastighetsbeskattningen

Mariehamn						1 000 €
						C.1
FASTIGHETSSKATTEN SKATTEGRUND						
BESKATTNINGSVÄRDEN oc	2020	2021	2021*	2023**	2024**	2025**
Allm.fast.sk% underst.						
markområden	40 663	41 240	41 618	41 618	41 618	41 618
byggnader	157 250	155 340	161 983	161 983	161 983	161 983
Skatte %	0,30	0,30	0,50	0,50	0,50	0,50
SKATT	594	590	1 018	1 018	1 018	1 018
Byggn.för stadigv.bostad	296 703	292 418	304 629	315 329	325 429	335 529
Skatte %	0,30	0,30	0,50	0,50	0,50	0,50
SKATT	890	877	1 523	1 577	1 627	1 678
Övriga bostadsbyggnader	946	957	982	982	982	982
Skatte %	0,90	0,90	0,90	0,90	0,90	0,90
SKATT	9	9	9	9	9	9
Kraftverk	1 871	1 801	1 810	1 810	1 810	1 810
Skatte %	0,40	0,40	1,50	1,50	1,50	1,50
SKATT	7	7	27	27	27	27
Allmännyttiga samfund	122	120	122	122	122	122
Skatte %	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
SKATT	0	0	0	0	0	0
Obebyggd byggn.plats	1 267	436	403	403	403	403
Skatte %	3,00	6,00	6,00	6,00	6,00	6,00
SKATT	38	26	24	24	24	24
Beskattningsvärden sammanlagt	498 822	492 312	511 547	522 247	532 347	542 447
Ändring %	-2,1	-1,3	3,9	2,1	1,9	1,9
SKALL BETALAS SAMMANLAGT	1 538	1 509	2 601	2 655	2 705	2 756
Ändring %	-1,5	-1,9	72,4	2,1	1,9	1,9
						C.2
REDOVISNING AV FASTIGHETSSKATT						
REDOVISNINGÅR	2020	2021	2022**	2023**	2024**	2025**
Redovisning för BU-året	1 364	1 354	2 445	2 496	2 543	2 590
Redovisas inte under pågående år	-174	-117	-156	-159	-162	-165
Föregående skatteårs redovisningar		117	93	125	127	130
REDOVISNINGAR SAMMANLAGT	1 385	1 470	2 539	2 620	2 670	2 720

Finansiella intäkter och kostnader

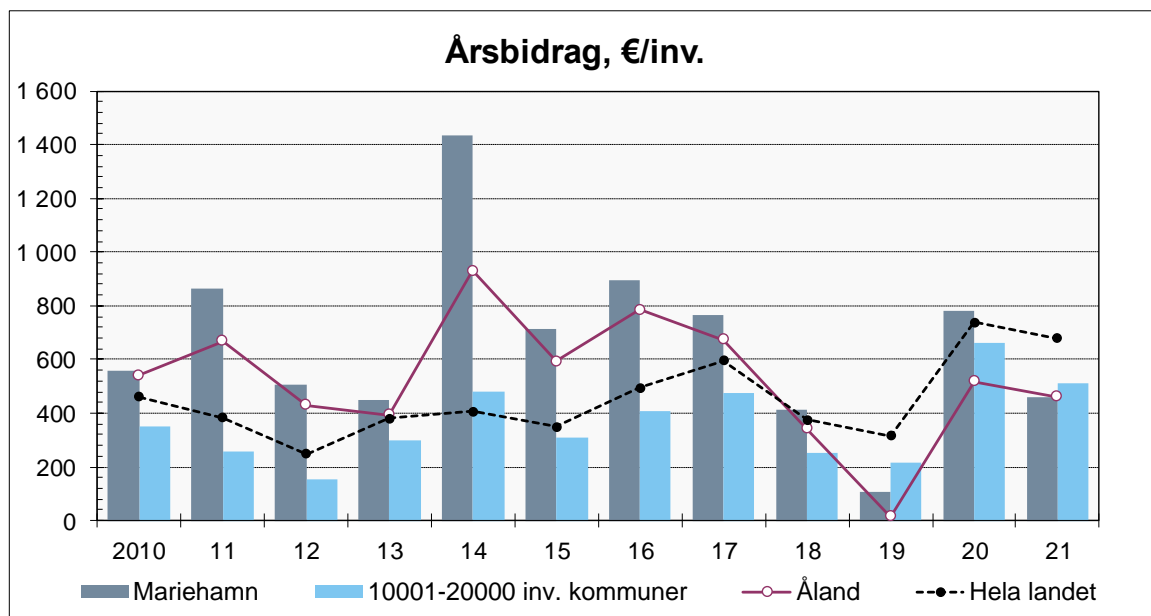
Konto	Bokslut 2021	Budget 2022	Budget 2023	Budgetavvikelse	2024	2025
Ränteintäkter	1 186 834	1 181 778	1 022 154	-159 624	965 334	908 370
Övriga finansiella intäkter	313 330	304 000	302 065	-1 935	300 800	300 000
Räntekostnader	-124 514	-228 735	-753 913	-525 178	-984 389	-1 016 820
Övriga finansiella kostnader	-32 953	-60 600	-47 620	12 980	-48 572	-49 542
Summa Finansiella intäkter och kostnader	1 342 696	1 196 443	522 686	-673 757	233 173	142 008

Finansiella nyckeltal

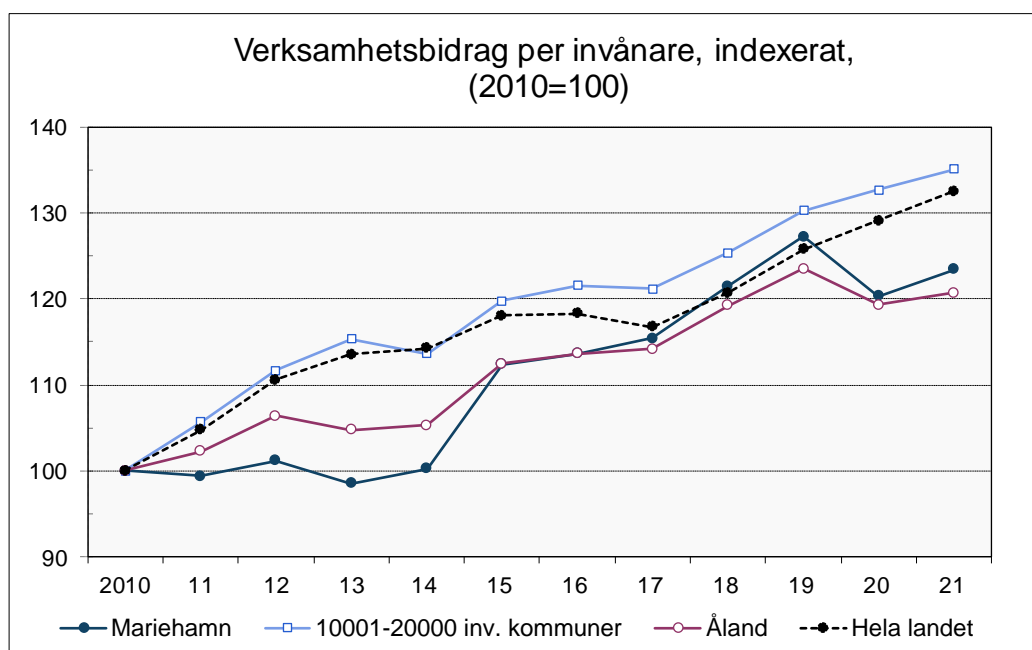
Soliditet 31.12.

	2010	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21
Mariehamn	68,7	66,3	63,4	64,3	71,0	75,4	78,0	79,6	80,1	77,7	78,4	79,0
10001-20000 inv. kommuner	55,2	53,9	51,5	50,4	51,3	51,1	51,4	51,7	49,3	46,7	47,6	47,5
Åland	67,0	66,1	64,5	65,6	69,7	72,4	74,7	76,1	75,9	73,9	73,6	78,2
Hela landet	64,9	64,2	62,1	60,5	61,1	60,2	59,9	60,8	59,6	57,9	58,0	58,9

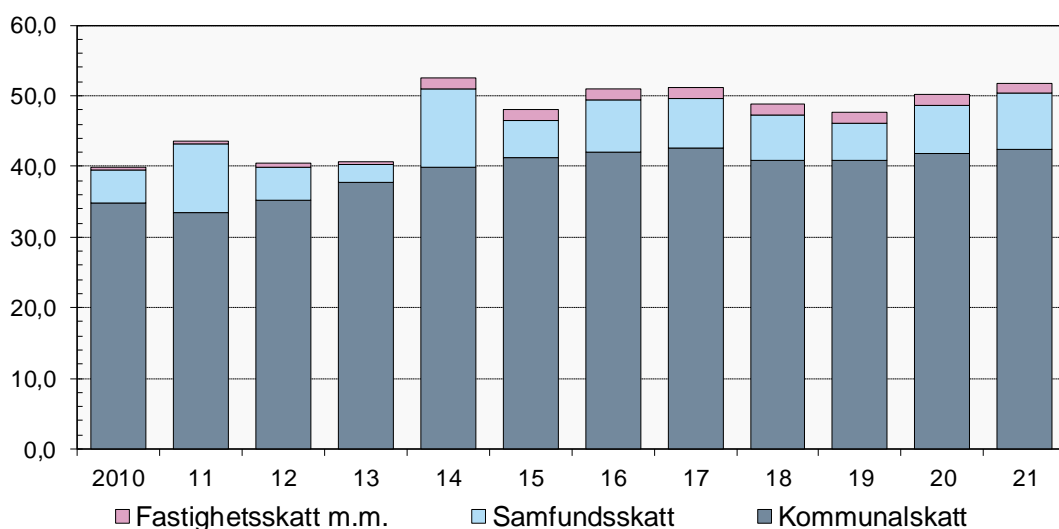
Årsbidrag, €/inv.

	2010	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21
Mariehamn	558	865	508	451	1 433	715	894	764	414	110	784	461
10001-20000 inv. komrr	353	258	152	298	480	310	405	475	251	215	660	510
Åland	540	668	429	393	930	592	785	673	341	16	517	460
Hela landet	461	384	249	380	406	348	494	596	376	316	739	678

Verksamhetsbidrag inx	2010	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21
Mariehamn	100,0	99,4	101,2	98,6	100,2	112,4	113,6	115,4	121,5	127,2	120,3	123,5
10001-20000 inv. komrr	100,0	105,7	111,6	115,4	113,7	119,8	121,5	121,2	125,4	130,3	132,7	135,1
Åland	100,0	102,3	106,4	104,7	105,3	112,4	113,6	114,2	119,2	123,6	119,3	120,8
Hela landet	100,0	104,8	110,6	113,6	114,2	118,1	118,3	116,8	120,8	125,8	129,1	132,5

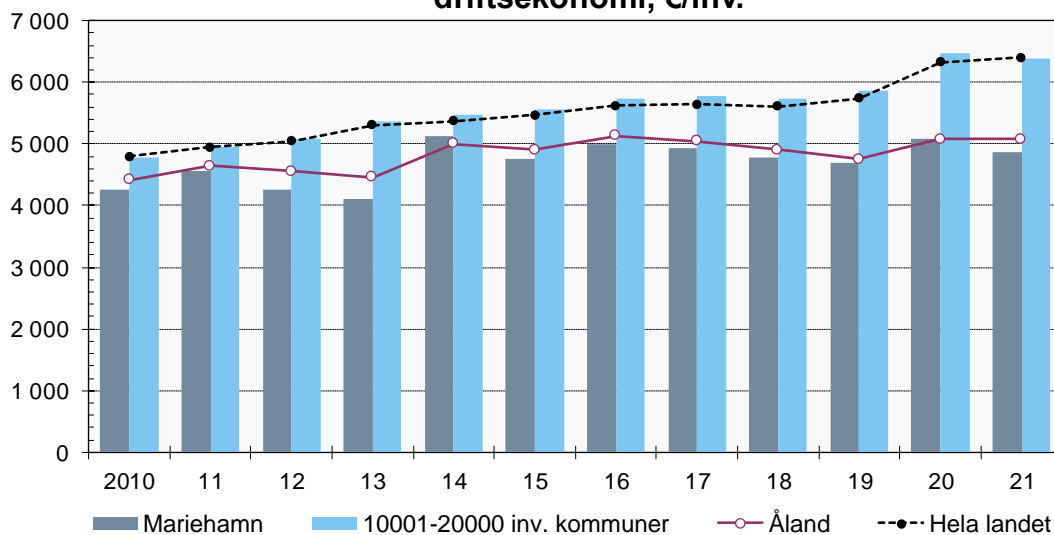
Skatteinkomster enligt skatteslag, mn € Mariehamn

Skatteinkomster enligt skatteslag, mn €

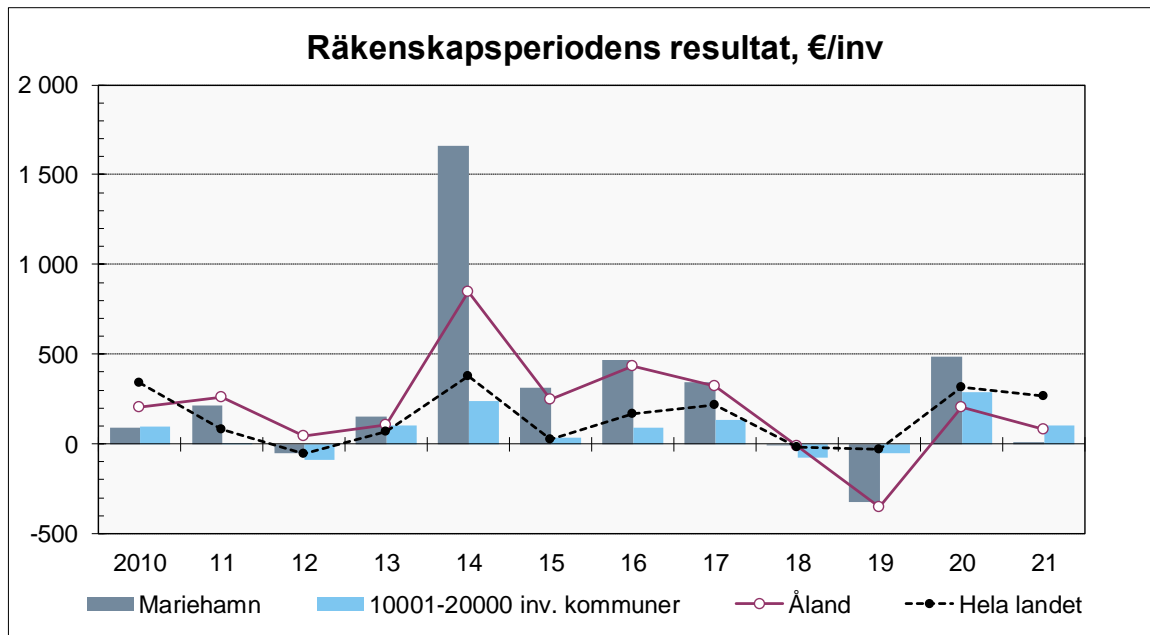
Mariehamn	2010	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21
Kommunalskatt	34,9	33,4	35,1	37,7	40,0	41,2	42,1	42,7	40,9	40,9	41,9	42,5
Samfundsskatt	4,6	9,9	4,8	2,4	11,1	5,3	7,2	6,9	6,3	5,1	6,6	7,9
Fastighetsskatt m.m.	0,5	0,4	0,5	0,5	1,5	1,6	1,6	1,5	1,6	1,7	1,6	1,5
Skatteinkomster, totalt	39,9	43,7	40,5	40,7	52,6	48,0	50,9	51,1	48,8	47,7	50,2	51,8

Skatteinkomster + stats- eller landskapsandelar för driftsekonomi, €/inv.

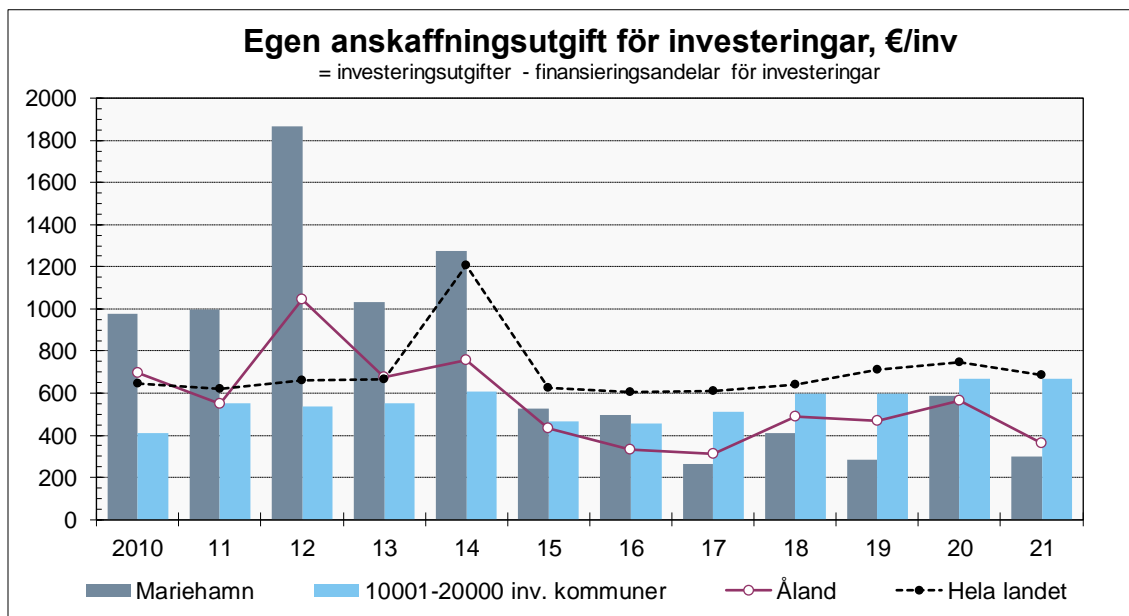
Skatteinkomster + stats- eller landskapsandelar för driftsekonomi, €/inv.

	2010	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21
Mariehamn	4 252	4 570	4 262	4 116	5 134	4 768	4 986	4 921	4 781	4 689	5 087	4 873
10001-20000 inv. komrr	4 784	4 947	5 084	5 369	5 477	5 570	5 730	5 780	5 737	5 872	6 460	6 385
Åland	4 420	4 643	4 556	4 456	5 005	4 903	5 136	5 046	4 906	4 750	5 079	5 075
Hela landet	4 797	4 948	5 047	5 307	5 368	5 467	5 620	5 639	5 604	5 736	6 322	6 395

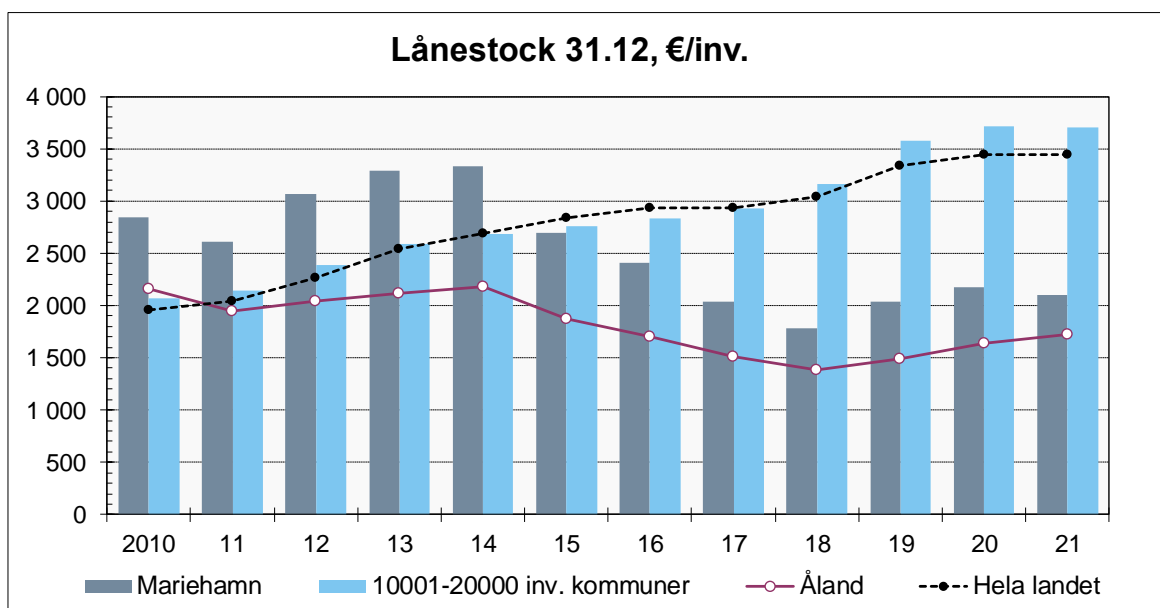
Räkenskapsperiodens resultat, €/inv

	2010	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21
Mariehamn	87	213	-55	151	1 663	313	470	342	-9	-321	488	11
10001-20000 inv. kommu	97	1	-92	102	236	36	91	135	-77	-55	290	100
Åland	206	257	45	104	849	246	432	324	-14	-349	203	81
Hela landet	341	79	-57	68	376	27	165	218	-20	-32	319	268

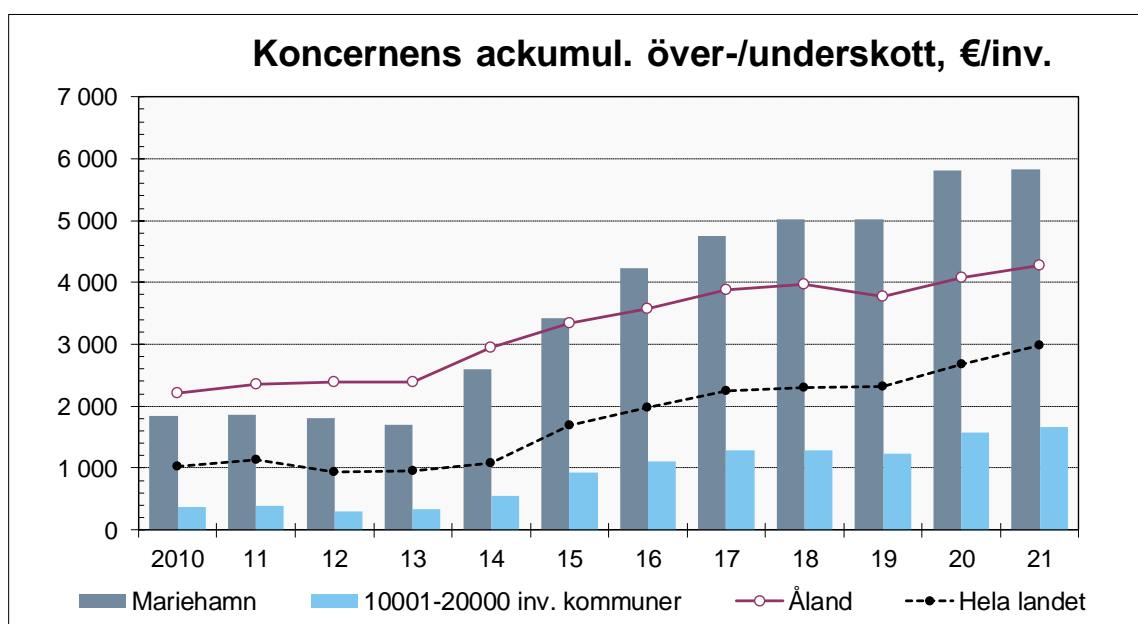
Egen anskaffningsutgift för investeringar, €/inv

	2010	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21
Mariehamn	976	995	1 865	1 032	1 274	528	496	263	412	283	588	298
10001-20000 inv. kommu	412	551	535	553	609	465	454	512	595	598	669	669
Åland	697	547	1 043	677	757	431	332	309	490	468	564	361
Hela landet	648	622	660	665	1 205	625	607	610	642	710	749	688

Lånestock 31.12., €/inv.

	2010	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21
Mariehamn	2 848	2 610	3 065	3 293	3 331	2 696	2 412	2 041	1 777	2 033	2 175	2 104
10001-20000 inv. kommuner	2 070	2 141	2 390	2 591	2 689	2 762	2 834	2 927	3 159	3 572	3 711	3 706
Åland	2 156	1 942	2 040	2 116	2 180	1 867	1 706	1 513	1 387	1 492	1 638	1 727
Hela landet	1 957	2 037	2 261	2 540	2 694	2 835	2 933	2 933	3 039	3 342	3 448	3 440

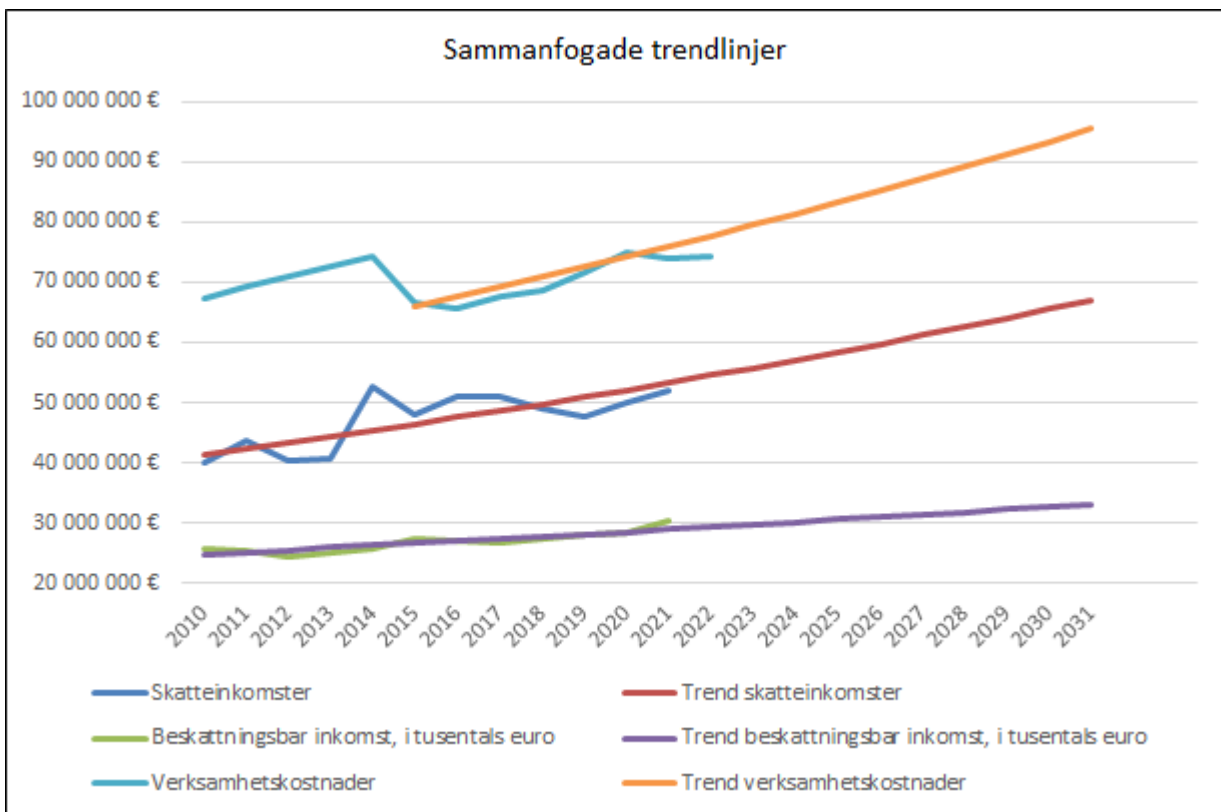

Koncernens ackumul. över-/underskott, €/inv.

	2010	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21
Mariehamn	1 845	1 866	1 804	1 705	2 597	3 418	4 224	4 759	5 021	5 026	5 818	5 824
10001-20000 inv. kommuner	365	389	293	330	555	933	1 104	1 291	1 283	1 228	1 574	1 663
Åland	2 217	2 363	2 395	2 395	2 940	3 336	3 579	3 874	3 967	3 775	4 081	4 279
Hela landet	1 020	1 130	931	954	1 071	1 694	1 983	2 254	2 297	2 313	2 677	2 986

Av graferna nedan framgår en långsiktig trend över utveckling av stadens skatteintäkter och den beskattningsbara inkomsten. Syftet med uppgifterna är att visa vilket utrymme för kostnadsökning staden har under de kommande tio åren. Underskott i budget för enstaka år kan accepteras om staden på lång sikt har hållbara finanser.

Det är viktigt att notera att uppgifterna inte utgör en prognos över stadens framtida ekonomiska utveckling. Alltför långtgående slutsatser ska därför inte dras utifrån uppgifterna. Förvaltningen fortsätter att utveckla materialet inför kommande budgetar i syfte att skapa ett effektivt verktyg för att prognostisera stadens utrymme för ekonomisk tillväxt.

Personal

Staden behöver fortsättningsvis värna om och stärka sitt anseende som en attraktiv arbetsgivare. Det är viktigt att medarbetarna har den kompetens som krävs för rollen och möjligheter till kompetenshöjande insatser främjas inom organisationen. Kompetens- och rekryteringsbehov omvärderas när en befattning blir lediga. Omvärderingen omfattar inte befattningar som är lagstadgade och befattningar som har en rekommenderad personaldimensionering som grund.

Arbetsmiljö

Staden fortsätter med tidiga stödinsatser för att för ökad arbetshälsa, välmående i arbete och minskad sjukfrånvaro på grund av arbetsrelaterade orsaker. Sjukfrånvaroprocenten kan ge en skev bild på den faktiska arbetshälsan. Därav är det viktigt att analysera hurudan sjukfrånvaro det är frågan om och andra faktorer som bidrar till arbetsvälmåendet. Staden utvecklar sina stödfunktioner som hjälper verksamheterna ytterligare med bl. a rekrytering, rehabilitering och arbetsmiljöfrågor.

Rekrytering av personal

Rekrytering av personal kommer att bli en stor utmaning i framtiden. Nya rekryteringskanaler- och metoder behövs för att säkerställa kompetent personal. Staden kommer att i fortsättningen använda sig av rekryteringsverktyget Kuntarekry och fokuserar på kompetensbaserad rekrytering. Staden kommer att ta i bruk anonym rekrytering. Vi vill vara en attraktiv arbetsplats för olika slag av sökande, och går medvetet in för att främja mångfalden bland personalen. Genom anonyma rekryteringar vill vi ge alla sökande en jämlik möjlighet att bli kallade till en anställningsintervju. Det viktigaste för oss är att den kompetens, arbetserfarenhet och utbildning som den sökande uppger i sin ansökan motsvarar de urvalskriterier som vi har angett i platsannonserna. Staden ska aktivt arbeta med att skapa och hålla praktikplatser gentemot skolor.

Antal ordinarie anställda inom staden

Antalet ordinarie anställd personal per 15.09.2021 respektive 15.09.2022 framgår av sammanställningen nedan.

År	Antal personer	Årsarbete
2022	665	631,21
<u>2021</u>	<u>618</u>	<u>593,04</u>
Differens:	47	38,17

Differensen beror huvudsakligen på att man inom äldreomsorgen och bildningssektorn har minskat antalet tillfälligt anställd personal till förmån för ordinarie anställningar mellan åren. Sektorernas verksamhet har en lagstadgad eller rekommenderad personaldimensionering som grund.

Prioriteringsordning över planering och utbyggnad av Mariehamn

Nedan följer en prioriteringsordning över stadens långsiktiga utvecklingsprojekt. Eftersom arbetena med projekten är omfattande eftersträvas en långsiktig prioritering.

- Egnahemstomter på obebyggd mark i stadens ägo tas fram
 - 2023: Stadsplaneändringar på enskilda tomter med annan markanvändning.
 - 2024: Analys av vilka oexploaterade områden som kan tas i anspråk för bostadsbebyggelse utgående från grönplanen.
- Arrendeavtalen som går ut under de närmaste åren ses över i god tid och beslut tas över tomternas framtida användning.
 - 2023: Underlagsmaterial och analyser samt utkast till stadsplaner tas fram.
 - 2024: Förslag till stadsplaner tas fram och godkänns.
- Styrso
 - 2023: Beslut om Skobboldsvägen inväntas. Planutkast över området utarbetas.
 - 2024: Förslag till delgeneralplan tas fram.
 - 2025: Förslag till delgeneralplan godkänns.
- Svinö holme
 - 2023: Dialog med markägare och övriga intressenter intensifieras.
 - 2024: Konsekvensutredningar, kostnadskalkyler och nödvändiga detaljstudier tas fram. Markfrågan med landskapet löses
 - 2025: Förslag till delgeneralplan tas fram.
 - 2026: Förslag till delgeneralplan godkänns.
- Klintkajen och Rossen planeras med en strandpromenad som fortsätter till Algots Varv och med bostäder vid kajen och eventuella flytande hus.
 - 2023: Utredningar, analyser och en vision tas fram
 - 2024: Konsekvenser av olika markanvändningsalternativ med skisser tas fram.
 - 2025: Utkast till stadsplan tas fram.
- Planeringen av privat mark i södra stad påbörjas 2023. Staden förbinder sig att slutföra planeringen för att skapa en ändamålsenlig helhet.
 - 2024: Vision, utredningar och analyser tas fram.
 - 2025: Utkast till stadsplan tas fram.
- Omdaning av oattraktiva områden såsom Korrvik utreds och planeras för nya verksamheter.
 - 2024: Diskussionsunderlag och skisser tas fram. Dialog med markägare.
 - 2025–26: Utkast till stadsplan tas fram.
- Planeringen av bostadsö/flytande hus inleds efter genomförandet av Rönnebergs Torg.
 - 2025: Vision, utredningar och analyser tas fram.
 - 2026: Utkast till stadsplan tas fram.

Stadsledningen

Verksamhetsområde och verksamhetsidé

I stadsledningens budget ingår de kollegiala organen centralvalnämnden, stadsfullmäktige, revision och stadsstyrelse. Stadsdirektörens och stadsledningens uppgift är att bereda ärenden till stadsfullmäktige/stadsstyrelse, verkställa beslut, leda stadens förvaltning, ekonomi, personal, informationsteknik, närings- och bostadsfrågor, miljöfrågor, externa relationer samt handha annan centraliserad service som specificeras av beslutande organ.

Stadsfullmäktige och stadsstyrelsen ska inom den kommunala självstyrelsen sträva efter att främja kommuninvånarnas välfärd och en ekonomisk och ekologisk hållbar utveckling inom kommunen.

Stadsdirektören och stadsledningen ska administrera, utveckla och leda stadens förvaltning.

Staden uppbär en rad avgifter för sin service. En policy för avgifterna borde skapas och godkännas av stadsfullmäktige. Avgifterna har fördelningspolitisk betydelse och kan i enskilda fall leda till att en service inte kan utnyttjas av ekonomiska skäl. En översyn av avgifterna som beaktar socioekonomiska faktorer och särskilt möjligheterna att erbjuda pensionärsrabatter bör finnas tillgänglig inför behandlingen av budgeten för år 2024.

För att stadskärnan ska bli det levande centrum vi önskar måste byggandet av hyreshus kraftigt öka. Staden bör på olika sätt tillsammans med fastighetsägarna ta fram konkreta förslag till planer som befrämjar byggandet av hyreslägenheter i centrum. Pensionärer, ungdomar och singelhushåll i allmänhet vill bo i centrum. Inne i de centrala kvarteren i centrum kan gröna och lugna kvarter för hyres/ägobostäder byggas som också passar barnfamiljer.

Social service

Den socialvård som i enlighet med 1 § LL om kommunalt samordnad socialtjänst (ÅFS 2016:2) eller senare motsvarande lagstiftning ankommer på kommunerna handhas av kommunalförbundet Kommunernas socialtjänst k.f. (KST) där staden är medlem.

Driftsbudget

Verksamhet: Stadsledningen

Konto	Bokslut 2021	Budget 2022	Budget 2023	Budgetavvikelse
Försäljningsintäkter	88 375	81 674	34 000	-47 674
Avgiftsintäkter	-1 326			
Understöd och bidrag	213 359	190 000	278 000	88 000
Övriga verksamhetsintäkter	37 797	71 799	43 058	-28 741
Interna verksamhetsintäkter	7 012 575	6 893 335	7 120 779	227 444
Summa VERKSAMHETSINTÄKTER	7 350 780	7 236 808	7 475 837	239 029
Löner och arvoden	-5 324 615	-5 200 920	-5 533 264	-332 344
Lönebikostnader	-1 385 645	-1 356 984	-1 645 550	-288 566
Summa Personalkostnader	-6 710 260	-6 557 903	-7 178 814	-620 911
Köp av tjänster	-2 944 753	-2 954 409	-2 990 293	-35 884
Material, förnödenheter och varor	-1 655 560	-1 686 488	-1 836 278	-149 790
Bidrag	-33 600	-30 000	-30 000	0
Övriga verksamhetskostnader	-34 131	-103 517	-115 420	-11 903
Interna verksamhetskostnader	-711 494	-793 861	-856 465	-62 604
- därav internhyra	-287 928	-290 220	-343 564	-53 343
- därav kost- och lokalservice	-80 723	-81 773	-81 796	-22
- därav centrala it kostnader	-191 273	-273 870	-280 443	-6 573
Summa VERKSAMHETSKOSTNADER	-12 089 799	-12 126 178	-13 007 270	-881 091
VERKSAMHETSBRIDRAG	-4 739 019	-4 889 370	-5 531 432	-642 062
Årsbidrag	-4 739 019	-4 889 370	-5 531 432	-642 062
Avskrivningar och nedskrivningar	-141 178	-409 505	-286 025	123 480
ÅRETS RESULTAT	-4 880 197	-5 298 875	-5 817 457	-518 582
Årets överskott (underskott)	-4 880 197	-5 298 875	-5 817 457	-518 582
Summa Resultat	-4 880 197	-5 298 875	-5 817 457	-518 582

Stadsledningen avsätter under 2023 tid för en utveckling av den egna organisationen som ska leda till en mer uthållig organisation som klarar av att hantera såväl plötsliga kriser som den långsiktiga strategiska planeringen. Utvecklingsarbetet tar fasta på ökad effektivitet i fråga om styrning och ledning samt förbättrad förmåga att tillhandahålla kostnadseffektiva stödtjänster.

Enligt stadens handlingsplan för digital transformering inleds ett konkret förändringsarbete vilket förutsätter att budgetmedel avsätts under 2023. Digital transformering upptas som ett eget verksamhetsmoment för att tydlig- och synliggöra vikten av digital transformering samt de kostnader som förverkligandet av den medför. Såväl mätning av den digitala mognaden inom stadens organisation som processkartläggningar kan inom ramen för befintlig personalstyrka påbörjas under 2023 men förutsätter införskaffande av adekvat systemstöd. Gällande de övriga åtgärderna som föreslås i handlingsplanen är dessa redan påbörjade eller sedan tidigare planerade att påbörjas under budgetåret och beaktade i budget.

Det strategiska ansvaret för stadens fastigheter överfördes i samband med bildandet av en ny stadsmiljösektor till stadsstyrelsen och stadsledningen. Under år 2023 avsattes resurser för att optimera stadens fastighetsnyttjande, sänka fastighetskostnaderna och säkra ett långsiktigt hållbart fastighetsunderhåll.

Stadens integrationsarbete fokuserar på ett mera aktivt eget integrationsarbete och på att genom ett externfinansierat projekt få större utväxling av de medel som staden själv avsatt för.

Det näringslivsfrämjande samarbetet fortsätter inom ramen för City Mariehamn och projektet Årets stadskärna 2024. Miljöarbetet följer stadens miljöprogram med utarbetande av en blåplan som nästa stora steg. En klimat- och energihandlingsplan tas fram som strategisk grund för stadens klimat- och energiåtgärder.

Stadsledningen tar ett övergripande ansvar för att hantera externa projektmedel, såsom EU-medel eller motsvarande, för projekt där stadens eller koncernens verksamheter uppträder som partners.

Till stadsledningens IT-funktion anställs två personer tillsvidare i arbetsavtalsförhållande. Motsvarande antal visstidsanställningar upphör.

Verksamhet: Social service

Konto	Bokslut 2021	Budget 2022	Budget 2023	Budgetavvikelse
Försäljningsintäkter	57 167	51 271	13 800	-37 471
Avgiftsintäkter	1 406			
Övriga verksamhetsintäkter	275 843			
Summa VERKSAMHETSINTÄKTER	334 416	51 271	13 800	-37 471
Löner och arvoden	48 823			
Lönebikostnader	-46 611	-47 133		47 133
Summa Personalkostnader	2 212	-47 133		47 133
Köp av tjänster	-10 704 057	-11 038 433	-11 519 994	-481 561
Material, förnödenheter och varor	-35			
Bidrag	-12 480			
Övriga verksamhetskostnader	-35 179			
Interna verksamhetskostnader		-7 910		7 910
- därav centrala it kostnader		-7 910		7 910
Summa VERKSAMHETSKOSTNADER	-10 749 539	-11 093 476	-11 519 994	-426 518
VERKSAMHETS BIDRAG	-10 415 123	-11 042 205	-11 506 194	-463 989
Årsbidrag	-10 415 123	-11 042 205	-11 506 194	-463 989
ÅRETS RESULTAT	-10 415 123	-11 042 205	-11 506 194	-463 989
Årets överskott (underskott)	-10 415 123	-11 042 205	-11 506 194	-463 989
Summa Resultat	-10 415 123	-11 042 205	-11 506 194	-463 989

Verksamhet: Finansiering

Konto	Bokslut 2021	Budget 2022	Budget 2023	Budgetavvikelse
Försäljningsintäkter	175			
Övriga verksamhetsintäkter	593 428	787 035	400 000	-387 035
Interna verksamhetsintäkter	1 973 787	1 985 582	1 919 441	-66 141
Summa VERKSAMHETSINTÄKTER	2 567 390	2 772 617	2 319 441	-453 176
TILLVERKNING FÖR EGET BRUK	26			
Köp av tjänster	-1 588			
Övriga verksamhetskostnader	0			
Summa VERKSAMHETSKOSTNADER	-1 588			
VERKSAMHETS BIDRAG	2 565 828	2 772 617	2 319 441	-453 176
Skatteintäkter	52 003 327	51 847 422	55 529 888	3 682 466
Landskapsandelar och kompensationer	5 116 005	4 549 315	7 957 243	3 407 928
Finansiella intäkter och kostnader	1 342 696	1 196 443	522 686	-673 757
Årsbidrag	61 027 856	60 365 798	66 329 259	5 963 461
ÅRETS RESULTAT	61 027 856	60 365 798	66 329 259	5 963 461
Ökning (-) eller minskning (+) av fonder		-690	-500	190
Årets överskott (underskott)	61 027 856	60 365 108	66 328 759	5 963 651
Summa Resultat	61 027 856	60 365 108	66 328 759	5 963 651

Finansieringens anslag vad gäller skatteinkomster, landskapsandelar, landskapskompensationer samt finansiella intäkter och kostnader redovisas i budgetens inledande ekonomiska översikt.

Investeringar

Verksamhet: Stadsledningen

		Avskr. antal år	Total Budget	Bokslut 2021	Budget 2022	Budget 2023	Plan 2024	Plan 2025	Summa
Alla objekt	Inkomster	5	0		0	0	0	0	0
Alla objekt	Utgifter	70	-958 000	-154 177	-626 196	-810 500	-350 000	0	-1 110 500
Alla objekt	Netto	75	-958 000	-154 177	-626 196	-810 500	-350 000	0	-1 110 500
20070 KOMMITTE FÖR RENOVERING AV DOKTORSVILLAN	Utgifter	40	-645 000	-41 822	0	-300 000	-300 000		-600 000
20070 KOMMITTE FÖR RENOVERING AV DOKTORSVILLAN	Netto	40	-645 000	-41 822	0	-300 000	-300 000		-600 000
20071 ÅRETS STADSKÄRNA 2024	Utgifter	5			-100 000	-50 000			-50 000
20071 ÅRETS STADSKÄRNA 2024	Netto	5			-100 000	-50 000			-50 000
20073 RÅDHUSET RENOVERING	Utgifter		-100 000		0	-31 000			-31 000
20073 RÅDHUSET RENOVERING	Netto		-100 000		-60 000	-31 000			-31 000
23062 HÅRDVARA TILL FÖRVALTNINGSNÄT	Utgifter	5		-65 550	-250 000	-290 000			-290 000
23062 HÅRDVARA TILL FÖRVALTNINGSNÄT	Netto	5		-65 550	-250 000	-290 000			-290 000
23076 UPPGRADERING TILL BUSINESS CENTRAL	Inkomster	5	0		0	0	0	0	0
23076 UPPGRADERING TILL BUSINESS CENTRAL	Utgifter	5	-93 000	-6 007	-86 993	0	0	0	0
23076 UPPGRADERING TILL BUSINESS CENTRAL	Netto	10	-93 000	-6 007	-86 993	0	0	0	0
23079 PROJEKTERING O KONKURENSUTSÄTTNING AV STADENS IT	Utgifter	5			-50 000	-50 000			-50 000
23079 PROJEKTERING O KONKURENSUTSÄTTNING AV STADENS IT	Netto	5			-50 000	-50 000			-50 000
23080 FUNKTIONALITET I HYPERGENE	Utgifter	5			0	-78 000			-78 000
23080 FUNKTIONALITET I HYPERGENE	Netto	5			0	-78 000			-78 000
25011 HR-SYSTEM	Utgifter	5	-120 000	-40 797	-79 203	-11 500			-11 500
25011 HR-SYSTEM	Netto	5	-120 000	-40 797	-79 203	-11 500			-11 500

I investeringen *Funktionalitet i Hypergene* ingår ny funktionalitet för personalbudgetering, riskkartläggning, nyckeltalshantering samt länkning till egna fakturor.

Stadsutvecklingsnämnden

Verksamhetsområde och verksamhetsidé

Nämnden handhar de uppgifter som utgör de fysiska förutsättningarna för stadsutvecklingen.

Nämnden/stadsarkitektkansliet avger utlåtanden och stadsarkitektkansliet tar fram nödvändiga utredningar och informerar allmänheten om aktuella stadsplaneringsfrågor. Stadsutvecklingsnämndens verksamhet handhas av stadsarkitektkansliet.

Nämndens verksamhetsidé är att med utgångspunkt i den befintliga stadens gestalt och identitet förtäta bebyggelsen på ett attraktivt och stadsmässigt sätt. Eftersom staden är i ständig förändringsprocess måste stadsplanerna ses över kontinuerligt.

Detaljplaneringen utgör verksamhetens tyngdpunkt samtidigt som arbetet fortgår med översiktliga utvecklingsplaner.

Nämnden strävar till social, ekonomisk, kulturell och miljömässig hållbarhet.

Omvärldsanalys

Stadsplanering syftar till en god framförhållning när det gäller utbud av bostadstomter och beredskap för företagsetablering. I tider av pandemier, lågkonjunktur och krig i Europa minskar förmåga och vilja kombinerat med försiktighet att genomföra större projekt för bolag och för den enskilde att bygga sitt hus. När stadsplaneändringsansökningar därför temporärt minskar uppstår utrymme för förvaltningen och stadsutvecklingsnämnden att ta fram utredningar som underlag för framtida beslut att utveckla centrumnära industriområden till annan markanvändning, att se över äldre stadsplaner och planlägga för nya egnahemstomter.

På stadens mark finns det för tillfället tomtreserv för både egnahemstomter (aug 2022 17 varav 15 är reserverade), kedjehus-/bostadsvåningshustomter (aug 2022 10 varav 8 är reserverade) och affärstomter (aug 2022 3). När besvärprocessen för Rönnebergs torg slutförts tillförs två bostadsvåningshustomter med ett beräknat tillskott på ytterligare minst 140 bostäder i flervåningshus, särskilt lämpliga för serviceboende. Inom hela staden och speciellt i centrum finns gott om tomter med outnyttjad byggnadsrätt som borde tas i bruk.

Arbetet med delgeneralplanerna för Svinö och Styrö kan fortsätta samtidigt som staden förhandlar med landskapsregeringen om tillgång till marken och trafiksituationen. Speciellt på Svinö holme kommer stadens tomtreserv för en lång tid att tryggas förutsatt att staden kan öka sitt markinnehav på holmen och trygga planens genomförande. Under 2022 togs det fram ett planutkast och för att gå vidare med delgeneralplanen krävs nödvändiga utredningar med extern konsult hjälp om förutsätter anslag utöver ramen.

Redan nu är stadens tomtreserv ändlig och förutsättningar för bosättning och företagsetablering begränsad. Staden bör se över markanvändningen och exploateringsgraden inom stadens gränser inom de ramar generalplanen stipulerar. För mark i stadens ägo såsom arbetsplatsområdet vid Rossen och Klintkajen bör utredningar och analyser tas fram för att staden kan ta ett långsiktigt beslut över områdets framtida användning. Inom de närmaste åren (2025, 2026 och 2029) kommer arrendetiden för servicestationstomterna i stadens centrum löpa ut och ett utkast på nya bostadskvarter kunde tas fram under 2023. En studie för bostadsön i Slemmern har varit aktuell sedan generalplanen antogs. Ett alternativ som har diskuterats är flytande hus. Intressefrågan om att planlägga privat mark i södra Mariehamn har skickats till fastighetsägarna och diskussioner med fastighetsägarna har inletts. På dessa

områden finns möjlighet att utöka utbudet av småhustomter vid befintlig kommunal teknik och på nära avstånd från centrum.

Arbetet med grönplanen kommer att slutföras under 2023. Planen kommer att utgöra en del av stadens kommande generalplan, som inom de närmaste åren behöver påbörjas med sikte på 2060.

Staden har under år 2021 godkänt delgeneralplanen för Mariehamns centrum som nu är i Ålands förvaltningsdomstol pga. inlämnade besvär. Den fastställda delgeneralplanen kommer att ge goda förutsättningar för ökat boende och företagande i centrum då planen möjliggör en dubblering av affärsyta och boendeyta och en mindre utökning av kontorsyta. Det är viktigt att staden aktivt bidrar till delgeneralplanens planens förverkligande.

Genomförandet av strandpromenaden vid Österhamn i enlighet med den gällande stadsplanen behöver stå högst på listan när det gäller uppgraderingen av stadsmiljön icke minst med tanke på stadens anhållan om årets stadskärna 2024 och Tall Ships Race 24–27 juli 2024 i Mariehamn.

Driftsbudget

Verksamhet: Stadsutvecklingsnämnden

Konto	Bokslut 2021	Budget 2022	Budget 2023	Budgetavvikelse
Försäljningsintäkter	450			
Avgiftsintäkter	34 353	36 102	36 970	868
Övriga verksamhetsintäkter	810			
Summa VERKSAMHETSINTÄKTER	35 612	36 102	36 970	868
Löner och arvoden	-195 104	-240 060	-243 636	-3 576
Lönebikostnader	-48 039	-55 117	-52 140	2 977
Summa Personalkostnader	-243 143	-295 177	-295 776	-599
Köp av tjänster	-61 553	-79 581	-81 309	-1 727
Material, förnödenheter och varor	-8 734	-14 000	-15 500	-1 500
Bidrag	-4 580	-8 000	-8 000	0
Övriga verksamhetskostnader	-49	-500		500
Interna verksamhetskostnader	-89 436	-66 680	-67 905	-1 225
- därav internhyra	-40 417	-38 219	-38 684	-465
- därav centrala it kostnader	-25 915	-5 809	-5 948	-139
Summa VERKSAMHETSKOSTNADER	-407 495	-463 938	-468 490	-4 551
VERKSAMHETS BIDRAG	-371 883	-427 836	-431 520	-3 683
Årsbidrag	-371 883	-427 836	-431 520	-3 683
Avskrivningar och nedskrivningar	-1 996	-1 996	-1 996	0
ÅRETS RESULTAT	-373 878	-429 832	-433 515	-3 683
Årets överskott (underskott)	-373 878	-429 832	-433 515	-3 683
Summa Resultat	-373 878	-429 832	-433 515	-3 683

Driftsramen för 2023 möjliggör den ordinarie verksamheten inklusive mindre externa utredningsbehov under året.

Investeringar

Stadsutvecklingsnämnden har inte förslag på investeringsbudget för år 2023.

Bildningsnämnden

Verksamhetsområde och verksamhetsidé

Till verksamhetsområdet hör barnomsorgen, grundskolorna, fritidshemmen och Medborgarinstitutet.

Barnomsorgen bidrar till att barnen får goda uppväxtvillkor i en trygg och stimulerande miljö i sådan form och omfattning som barnfamiljernas situation kräver. I samarbete med vårdnadshavare erbjuder barnomsorgen barnen möjlighet till allsidig utveckling utifrån ålder och individuella behov. För barn med utökade behov ska finnas resurser för extra stöd. Staden skall tillhandahålla ett tillräckligt antal barnomsorgsplatser av god kvalitet.

Grundskolan ska ge en god allmänbildande grund för fortsatt utbildning och beredskap att möta ett föränderligt samhälle och arbetsliv. Fritidshemmen bidrar till att barn får goda uppväxtvillkor i en stimulerande och trygg miljö.

Medborgarinstitutet erbjuder mångsidiga utbildningstjänster tillsammans med sina samarbetskommuner, samt fungerar som innovativ kursarrangör och traditionsbärare. Utbildningstjänster säljs till organisationer och företag.

Inledning

Väl fungerande barnomsorg, grundskolor och fritidshem med goda resurser är viktiga konkurrensfaktorer för att barnfamiljer ska välja att flytta till Mariefhamn. Det aktuella världsläget med ökad inflation, stegrande konsumentpriser och höjda räntor gör att budgeteringen de närmaste åren kommer att bli svår.

Barnomsorg

1.8.2022 trädde ändringar i landskapslagen om barnomsorg och grundskola i kraft, vilket medför förändringar för barnomsorgens verksamhet. Den största förändringen innebär subjektiv rätt till barnomsorgsplats på heltid för barnet. Kraven på bemanning ändrades dock inte och under 2023 blir det av särskild vikt att följa med om familjernas nyttjande av barnomsorgsplatser ändras, och vilka eventuella ändringar kommunen kan behöva vidta gällande bemanning. Även ändringar gällande barnomsorgens avgifter trädde i kraft 1.8.2022. Dessa förändringar behandlas i ett skilt ärende till Bildningsnämnden.

Barnomsorgs- och fritidshemstaxan föreslås oförändrad inför 2023. Den enda förändringen som genomförs är att taxan för sommarfritidshemsverksamheten sänks från maxtaxa 220 euro till maxtaxa 158,40 euro, av administrativa skäl. Att fakturera en högre avgift under sommaren innebär oproportionerligt mycket arbete för förvaltningen, och berör ett fåtal familjer. De minskade intäkterna beräknas vara marginella.

Planeringen av ett nytt daghem i norra staden fortsätter under 2023 då fullmäktige i maj 2022 beslöt att inte bevilja tilläggsanslag för daghemsbygget och i stället gav Bildningsnämnden i uppdrag att se över kostnadsbilden och utformningen av det nya daghemmet i Strandnäs, för att därefter bjuda ut projektet på nytt. Bildningsnämnden avser återkomma med ett förslag att gå vidare med projektet senast under maj 2023.

En ny läroplan har trätt i kraft från 1.8.2022, vilket innebär att daghemmen under de närmaste åren kommer att arbeta med implementering av det nya styrdokumentet. Mariefhamn deltar i de planerade fortbildningsinsatserna från landskapsregeringen. Axet ersätts av en ny lärlogg för barnet som ska tas i bruk under verksamhetsåret 2022–2023. Även arbetsplanerna för barnomsorgen ändrar utgående från

den nya läroplanen. Det är således flera stora ändringsprocesser som pågår, vilket kommer att påverka personalens arbete på daghemmen.

Personalläget inom stadens barnomsorg är för närvarande stabilt, men en oro finns fortsättningsvis gällande tillgången till behörig och kompetent personal.

Förvaltningen föreslår att en personalpool på stadens daghem inrättas. Det förväntas ge bättre stabilitet i personalgrupperna, vilket innebär att daghemmens föreståndare bättre ska kunna möjliggöra pedagogisk utveckling, i stället för fokus på att upprätthålla bemanningen. Förändringen är ett viktigt led i att den pedagogiska verksamheten ska kunna bedrivas med mer kontinuitet. För att finansiera förändringen har vikariekostnaderna minskats till förmån för tills vidare anställd personal. Semesterpenningen har justerats och materialkostnaderna har dragits ner. Även budgeten för hemvårdsstödet har minskat, utgående från prognosticerat utfall.

Inom barnomsorgen inrättas 4 platser i deltidarbete 78,4 % som barnskötare för poolen och 1 plats som lärare i heltidsarbete. Detta möjliggör för två deltidsanställda på Neptunus att fungera som en slags pool för Neptunus och Skogskullen. En befintlig plats på som barnskötare på heltid dras ner till 78,4 % från 1.8.2022 och ska fungera som en pool på Strandbacken. Den planerade flytten av skiftesbarnomsorgen möjliggör poolresurs på Vinkelboda.

En tidsbunden tjänst som administratör till och med 31.12.2023 inrättas för att underlätta arbetet med handläggningen av hemvårdsstöd samt hanteringen av barnomsorgs- och fritidshemsavgifter på Bildningskansliet. Bägge processerna är tidskrävande och arbetet är mycket resurskrävande.

Kostnaderna för hemvårdsstödet minskar och anslaget har dragits ner till 700 000 euro.

Grundskola och fritidshem

God utbildning är en viktig konkurrensfördel i det kunskapsintensiva samhället. Därför är en skola med hög standard och goda resurser av stort samhällsintresse. Ett mått på hög standard i skolan är utomordentligt goda resultat i PISA utvärderingarna. Våra yngre elever i årskurs 4 deltar detta läsår i TIMSS utvärderingen.

För att grundskolan ska kunna uppnå sina högt ställda mål krävs satsningar som speciellt riktar sig till elever med särskilda behov men, men även en bibehållen resursnivå. På sikt ser vi en ökning av resursbehovet. En välmående personal är en av hörnstenarna i verksamheten och speciellt viktigt är det att få nya unga lärare att trivas, utvecklas och hållas kvar inom läraryrket, därför satsar vi på att utveckla en mentorsverksamhet i skolorna för lärare. IT i skolan är en lika naturligt som it i samhället. En IT-satsning i grundskolan behöver vi påbörja för att våra elever skall ha lika förutsättningar för fortsatta studier som landskapets övriga elever. En ökad digitalisering ger nya pedagogiska möjligheter samtidigt som det ställer större krav på en fungerande IT-miljö.

Kostnaderna för kost- och lokal service samt internhyrorna stiger vilket påverkar budgeten. Denna kostnadsökning kan till en viss del speciellt inom kostservicen kompenseras genom justeringar av menyerna i skolorna, men det går inte att kompensera de ökade kostnaderna helt och hållet utan en större höjning av anslaget för kostservice. Därför höjs matpengen med 28,7 % från 1,71€/ elev till 2,20€/per elev. Detta innebär en utökning av matpengen med ca 116 000 euro.

Olika former av samarbete med våra grannkommuner är av betydelse för att optimera våra gemensamma resurser och av stor betydelse för miljön. För att Mariehamns skolor fortsättningsvis skall vara attraktiva arbetsplatser behövs tillräckliga resurser.

Antalet sålda skolplatser minskar men inflyttningen ökar vilket innebär att skolornas totala elevantal bibehålls. Detta gör att våra intäkter från sålda skolplatser minskar samtidigt som våra kostnader ökar i

och med inflyttningen. Inflyttning ger samhället mera skatteinkomster. Osäkerheten i världen och speciellt i östra Europa gör att vi måste ha en fortsatt hög beredskap för ökad inflyttning av elever med annat modersmål än svenska.

En specialklass öppnades i Övernäs skola hösten 2022. En arbetsgrupp utreder det framtida utrymmesbehovet i Övernäs skola under 2023.

Hemundervisningen ställer stora krav på förvaltningen och organiseringen av verksamheten behöver ses över under året.

Grundskoleutbildning för vuxna (Grundvux) är en verksamhet som påbörjades hösten 2021 med tre studeranden från Mariehamn och denna höst påbörjade fyra studerande sina studier inom grundvux.

Utvecklingen av Ålands barnomsorgs- och skolpsykologienhet fortskrider enligt plan. En av psykologerna har utsetts till ledande psykolog med ett tydligt ledande uppdrag. Rekryteringen av nya barnomsorgs- och skolpsykologer fortsätter.

Medborgarinstitutet

Den fria bildningen fyller en viktig funktion och ger både mening och kunskap för många. Efterfrågan på kurser som hålls dagtid blir större i framtiden beroende på åldersstrukturen i vårt samhälle. En ökad inflyttning innebär att behovet av språkkurser i svenska ökar vid Medborgarinstitutet. Att ge inflyttade med annat modersmål språkfärdigheter i svenska är viktigt för vårt samhälle ur en integrationsaspekt.

Driftsbudget

Verksamhet: Bildningsnämnden

Konto	Bokslut 2021	Budget 2022	Budget 2023	Budgetavvikelse
Försäljningsintäkter	2 134 933	2 404 608	2 482 938	78 330
Avgiftsintäkter	830 274	872 942	872 789	-153
Understöd och bidrag	161 511	3 548		-3 548
Övriga verksamhetsintäkter	49 340	41 100	71 400	30 300
Interna verksamhetsintäkter	5 169	5 161		-5 161
Summa VERKSAMHETSINTÄKTER	3 181 227	3 327 360	3 427 127	99 767
Löner och arvoden	-12 411 472	-12 609 085	-13 164 068	-554 983
Lönebikostnader	-2 846 459	-2 935 518	-2 957 026	-21 508
Summa Personalkostnader	-15 257 931	-15 544 603	-16 121 094	-576 491
Köp av tjänster	-933 417	-938 929	-1 061 410	-122 481
Material, förnödenheter och varor	-655 101	-737 128	-696 405	40 723
Bidrag	-697 464	-776 180	-702 000	74 180
Övriga verksamhetskostnader	-208 747	-202 776	-249 476	-46 700
Interna verksamhetskostnader	-6 607 258	-6 643 167	-6 939 577	-296 410
- därav internhyra	-3 026 766	-3 084 259	-3 196 119	-111 860
- därav kost- och lokalservice	-3 079 293	-2 903 998	-3 073 616	-169 618
- därav centrala it kostnader	-299 488	-465 557	-473 611	-8 054
Summa VERKSAMHETSKOSTNADER	-24 359 918	-24 842 784	-25 769 962	-927 178
VERKSAMHETS BIDRAG	-21 178 690	-21 515 424	-22 342 835	-827 410
Årsbidrag	-21 178 690	-21 515 424	-22 342 835	-827 410
Avskrivningar och nedskrivningar	-36 578	-18 297	-27 603	-9 306
ÅRETS RESULTAT	-21 215 269	-21 533 721	-22 370 438	-836 716
Årets överskott (underskott)	-21 215 269	-21 533 721	-22 370 438	-836 716
Summa Resultat	-21 215 269	-21 533 721	-22 370 438	-836 716

Enligt grundskolornas IT-plan ökas budgeten successivt under åren 2023–2026 med sammanlagt ca 102 000 euro, fördelat enligt följande: år 2023 ca 2 600, år 2024 26 000, år 2025 42 000 och år 2026 32 000. Summan är beräknad på 137 elever per årskurs. Beaktat barnomsorgens nya läroplan vilket inkluderar digital kompetens behövs framöver utökade budgetmedel för utrustning och fortbildning.

Följande platser/tjänster inrättas i Bildningssektorn:

4 platser som barnskötare i deltidsarbete 78,4 % tills vidare, för förverkligandet av barnomsorgens personalpool.

1 plats som lärare i heltidsarbete tills vidare, vilket möjliggör förverkligandet av barnomsorgens föreslagna personalpool.

En befintlig plats på som barnskötare i heltidsarbete dras ner till 78,4 % från 1.8.2022. Platsen är vakant och ska användas för barnomsorgens personalpool.

För Bildningssektorn inrättas en tidsbunden tjänst som administratör i heltidsarbete till och med 31.12.2023.

Verksamhet: Medborgarinstitutet

Konto	Bokslut 2021	Budget 2022	Budget 2023	Budgetavvikelse
Försäljningsintäkter	1 202 188	1 023 622	1 032 727	9 105
Avgiftsintäkter	221 901	275 515	275 000	-515
Understöd och bidrag	42 866	39 587	32 250	-7 337
Övriga verksamhetsintäkter	88 729	92 689	101 836	9 147
Interna verksamhetsintäkter	495 397	122 124	308 040	185 916
Summa VERKSAMHETSINTÄKTER	2 051 080	1 553 537	1 749 853	196 316
Löner och arvoden	-893 615	-888 888	-912 812	-23 924
Lönebikostnader	-228 716	-219 678	-203 472	16 206
Summa Personalkostnader	-1 122 331	-1 108 566	-1 116 284	-7 718
Köp av tjänster	-200 177	-95 041	-183 915	-88 874
Material, förnödenheter och varor	-105 487	-77 623	-112 750	-35 127
Övriga verksamhetskostnader	-345 152	-333 533	-360 602	-27 069
Interna verksamhetskostnader	-679 485	-289 167	-475 699	-186 532
- därav kost- och lokalservice	-88 520	-89 472	-88 321	1 151
- därav centrala it kostnader	-25 731	-14 954	-15 313	-359
Summa VERKSAMHETSKOSTNADER	-2 452 632	-1 903 929	-2 249 250	-345 321
VERKSAMHETSBIDRAG	-401 551	-350 393	-499 398	-149 005
Landskapsandelar och kompensationer	104 980	108 012	112 750	4 738
Årsbidrag	-296 571	-242 380	-386 647	-144 267
ÅRETS RESULTAT	-296 571	-242 380	-386 647	-144 267
Årets överskott (underskott)	-296 571	-242 380	-386 647	-144 267
Summa Resultat	-296 571	-242 380	-386 647	-144 267

Investeringar

Verksamhet: Bildningsnämnden

		Avskr. antal år	Total Budget	Bokslut 2021	Budget 2022	Budget 2023	Plan 2024	Plan 2025	Summa
Alla objekt	Utgifter	5		0	0	-60 000			-60 000
Alla objekt	Netto	5		0	0	-60 000			-60 000
40119 MÖBLER TILL SKOLORNA	Utgifter	5		0	0	-60 000			-60 000
40119 MÖBLER TILL SKOLORNA	Netto	5		0	0	-60 000			-60 000

Investeringsbudgeten på 60 000 för möbler till våra skolor behövs för Ytternäs tillbyggnad, Övernäs specialklass och Strandnäs elevcafé och allmänna utrymmen.

Kultur- och fritidsnämnden

Verksamhetsområde och verksamhetsidé

Kultur- och fritidsnämndens ansvarsområden omfattar bibliotek, ungdomsverksamhet, fritidsverksamhet, idrott, kultur, evenemang, kulturarv, museifartyget Pommern samt övrig museiverksamhet.

Nämnden ska genom samarbete med föreningar i staden skapa förutsättningar för ett mångsidigt och rikt kulturliv, diversifierad idrottsverksamhet och hälsofrämjande motion samt för ett annars aktivt föreningsliv. Nämnden hanterar även ärenden som rör konstinköp.

Utöver vad som annars stadgas ankommer det på kultur- och fritidsnämnden

- att fördela och följa upp användning av medel för understöd eller samarbetsavtal med föreningar, organisationer och enskilda konstnärer inom kultur-, idrotts och ungdomsområdet
- att föreslå namn på gator, parker, torg och andra allmänna platser samt
- att inköpa och förvalta konstverk för stadens räkning.

Kultur- och fritidsnämnden handhar och besluter i ärenden som enligt gällande bibliotekslagstiftning ankommer på staden.

Inledning

Kultur och fritids målsättning är att nå så många mariehamnare och besökare som möjligt. Tillgängligheten ska vara hög och servicenivån bästa möjliga utgående från de ekonomiska förutsättningarna. En del av tillgängligheten är öppettiderna och efterfrågan på öppet alla veckodagar har funnits under hela pandemin.

I ekonomiskt kärvare tider ökar betydelsen av kultur och fritids utbud av meningsfull sysselsättning, öppna motionsmöjligheter och aktiviteter för unga samt tillgång till bibliotek och kultur.

Hur besökarnas önskemål ändrat under de senaste åren tar det ännu ett tag innan vi kan analysera fullt ut. Det är inte en alltför stor gissning att mönstren är förändrade liksom efterfrågan på service. Exempelvis använder sig fler än tidigare av möjligheterna till utomhusmotion, överhuvudtaget lockar uteaktiviteter mer än tidigare.

De senaste åren har också slagit hårt mot tredje sektorn och speciellt på idrottssidan märks att vissa idrotter har svårt att mobilisera på samma sätt som tidigare.

Ökade kostnader i form av bland annat höjda energipriser påverkar verksamheten. Kultur- och fritidssektorn har jobbat målmedvetet med smarta miljövänliga lösningar. Utnyttjande av spillvärme från Islandia för att värma WHA:s konstgräs och solceller på Baltichallen har visat sig vara bra satsningar.

Driftsbudget

Verksamhet: Kultur- och fritidsnämnden

Konto	Bokslut 2021	Budget 2022	Budget 2023	Budgetavvikelse
Försäljningsintäkter	251 222	240 882	252 711	11 830
Avgiftsintäkter	339 218	319 912	377 039	57 127
Understöd och bidrag	15 110	3 100	5 300	2 200
Övriga verksamhetsintäkter	509 289	587 110	576 710	-10 400
Interna verksamhetsintäkter	81 312	80 912	85 995	5 082
Summa VERKSAMHETSINTÄKTER	1 196 150	1 231 916	1 297 755	65 839
Löner och arvoden	-1 660 010	-1 763 134	-1 794 753	-31 619
Lönebikostnader	-443 196	-473 411	-396 441	76 970
Summa Personalkostnader	-2 103 206	-2 236 545	-2 191 194	45 351
Köp av tjänster	-385 503	-410 976	-376 195	34 781
Material, förnödenheter och varor	-624 055	-550 217	-559 170	-8 953
Bidrag	-204 857	-223 762	-221 813	1 949
Övriga verksamhetskostnader	-35 624	-15 818	-12 986	2 832
Interna verksamhetskostnader	-2 480 620	-2 467 080	-2 528 356	-61 277
- därav internhyra	-2 074 922	-2 062 472	-2 128 080	-65 608
- därav kost- och lokalservice	-206 159	-209 086	-203 651	5 435
- därav centrala it kostnader	-66 165	-61 671	-63 151	-1 480
Summa VERKSAMHETSKOSTNADER	-5 833 864	-5 904 398	-5 889 715	14 683
VERKSAMHETS BIDRAG	-4 637 713	-4 672 482	-4 591 960	80 522
Årsbidrag	-4 637 713	-4 672 482	-4 591 960	80 522
Avskrivningar och nedskrivningar	-291 477	-331 624	-345 582	-13 958
ÅRETS RESULTAT	-4 929 190	-5 004 106	-4 937 542	66 564
Årets överskott (underskott)	-4 929 190	-5 004 106	-4 937 542	66 564
Summa Resultat	-4 929 190	-5 004 106	-4 937 542	66 564

Kultur- och fritidskansliet

Kultur- och fritidssektorns administration effektiviseras och förändras i och med platsen som byråsekreterare inte tillsätts då den tidigare slutat. Detta förutsätter förenklingar i rutiner och att bokningssystemen används effektivt.

Kultur- och fritidsnämnden utreder under året hur Islands/Finlandsmodellen kunde införas i staden med syfte att stärka barn och ungas fysiska och psykiska hälsa.

Kultur, bibliotek och ungdomsenheten

Biblioteket planeras återgå till söndagsöppet oktober-mars från och med årsskiftet. Anslaget för dagstidningar och tidskrifter har dragits ned och en extra resurs för att hålla program för barnfamiljer på lördagar har dragits in.

Kulturenheten koncentrerar sitt arbete kring kärnverksamhet som kulturarv, stadens konstsamling, högtiderna och konstnärlig miljögestaltning.

Inom ungdomsverksamheten utvecklas arbetet i musikstudion och möjligheter att effektivisera lokalanvändningen utreds.

Idrottsanläggningarna

För idrottsanläggningarnas del innebär budgeten att både Idrottsgården och Mariebad kan söndagsöppna. Planen för år 2023 är att dessa anläggningar håller öppet fyra timmar på söndagarna. Förvaltningen följer kontinuerligt med beläggningsgraden och utvärderar situationen.

Islandia, Baltichallen, WHA-läktaren samt ytterligare några mindre byggnader drivs i kultur- och fritidsförvaltningens egen regi och ingår således inte i stadens internhyressystem. Detta innebär att de ökade energikostnaderna budgeteras direkt i kultur- och fritidsnämndens budget. Detta märks tydligast på Islandia där budgeten för framför allt el men även för fjärrvärme ökat från 96 000 euro år 2022 till 180 000 euro år 2023. Budgeteringen av dessa energikostnader bygger på att ishallen stänger i början av april för att sedan åter igen öppna i början av juli. Kultur- och fritidsnämnden uppmanas att ta hänsyn till rådande energipriser då ett slutgiltigt beslut gällande anläggande av is på Islandia under sommarmånaderna.

Fastighetsavdelningen kommer att implementera ett nytt styrsystem på Mariebad. Arbetet beräknas ta två månader. I mån av möjlighet genomförs arbetet under den del av året då energikostnaderna är som högst. Under denna tid kan badet inte ta emot badande gäster men husets entreprenörer kan fortsätta sina verksamheter under denna stängning. Badets personalkostnader har i budgeten reducerats vad gäller övertidsersättningar motsvarande dessa två månader.

Verksamhet: 4mbk Pommern

Konto	Bokslut 2021	Budget 2022	Budget 2023	Budgetavvikelse
Lönebikostnader	-1 002	-1 013		1 013
Summa Personalkostnader	-1 002	-1 013		1 013
Köp av tjänster	-12 964	-7 400	-9 000	-1 600
Bidrag	-200 076	-203 000	-223 692	-20 692
Interna verksamhetskostnader	-40 549	-37 887	-35 319	2 568
Summa VERKSAMHETSKOSTNADER	-254 590	-249 301	-268 011	-18 710
VERKSAMHETS BIDRAG	-254 590	-249 301	-268 011	-18 710
Årsbidrag	-254 590	-249 301	-268 011	-18 710
Avskrivningar och nedskrivningar	-134 636	-133 077	-128 419	4 659
ÅRETS RESULTAT	-389 226	-382 378	-396 430	-14 051
Årets överskott (underskott)	-389 226	-382 378	-396 430	-14 051
Summa Resultat	-389 226	-382 378	-396 430	-14 051

4 mbk Pommern

Stadens driftsbidrag för 4 mbk Pommern regleras genom ett avtal med Stiftelsen Ålands sjöfartsmuseum om den publika och museala förvaltningen samt underhåll. Summan indexjusteras årligen och för 2023 stiger därmed bidraget till följd av konsumentprisindexet förväntas öka betydligt jämfört med 2022. Exakt summa är svår att prognostisera - budgeten har lagts efter index i juli 2022 och innebär en överskridning av ramen.

Investeringar

Verksamhet: Kultur- och fritidsnämnden

		Avskr. antal år	Total Budget	Bokslut 2021	Budget 2022	Budget 2023	Plan 2024	Plan 2025	Summa
Alla objekt	Inkomster	10			0	87 500	32 500	15 000	135 000
Alla objekt	Utgifter	100	-82 080		-134 899	-669 063	-183 166	-355 447	-1 207 675
Alla objekt	Netto	110	-82 080		-134 899	-581 563	-150 666	-340 447	-1 072 675
44500 KONSTNÄRLIG MILJÖGESTALTNING, BUDGET%	Utgifter	20			-52 819	-33 602	-53 166	-65 447	-152 214
44500 KONSTNÄRLIG MILJÖGESTALTNING, BUDGET%	Netto	20			-52 819	-33 602	-53 166	-65 447	-152 214
47280 ISMASKIN	Inkomster				0		32 500	0	32 500
47280 ISMASKIN	Utgifter	10			0	0	-130 000	0	-130 000
47280 ISMASKIN	Netto	10			0	0	-97 500	0	-97 500
47300 SOLCELLER TILL WHA	Utgifter	10	-82 080		-82 080	-74 461			-74 461
47300 SOLCELLER TILL WHA	Netto	10	-82 080		-82 080	-74 461			-74 461
47301 BYTE AV BIL	Utgifter	10			0	-45 000			-45 000
47301 BYTE AV BIL	Netto	10			0	-45 000			-45 000
47302 NY KONSTGRÄSMATTA TILL IDROTTSPARKENS KONSTGRÄSPL.	Inkomster	10			0	87 500			87 500
47302 NY KONSTGRÄSMATTA TILL IDROTTSPARKENS KONSTGRÄSPL.	Utgifter	10			0	-350 000			-350 000
47302 NY KONSTGRÄSMATTA TILL IDROTTSPARKENS KONSTGRÄSPL.	Netto	20			0	-262 500			-262 500
47304 NY KONSTGRÄSMATTA TILL WHA	Utgifter	10			0	0		-230 000	-230 000
47304 NY KONSTGRÄSMATTA TILL WHA	Netto	10			0	0		-230 000	-230 000
47305 NYA ARMATURER TILL WHA:S MASTER	Inkomster				0			0	0
47305 NYA ARMATURER TILL WHA:S MASTER	Utgifter	20			0	-166 000		0	-166 000
47305 NYA ARMATURER TILL WHA:S MASTER	Netto	20			0	-166 000		0	-166 000
47306 TOPPNING AV BALTICHALLENS GOLV	Inkomster				0			15 000	15 000
47306 TOPPNING AV BALTICHALLENS GOLV	Utgifter	10			0	0	0	-60 000	-60 000
47306 TOPPNING AV BALTICHALLENS GOLV	Netto	10			0	0	0	-45 000	-45 000

För att möta nuvarande och framtida behov krävs investeringar.

Under år 2023 planeras en omläggning av den norra konstgräsplanen i Idrottsparken.

Omläggningen av Pommerns däck är ett stort projekt över flera år där landskapsregeringen står för största delen av finansieringen. Projektet inleddes 2021 och ska pågå till och med 2024.

För den konstnärliga miljögestaltningen avsätts årligen 0,7 % av stadens budgeterade nettoinvesteringar.

År 2023

Idrottsanläggningarna

Investeringen i solceller till WHA var från början planerad att i sin helhet genomföras under år 2022. Efterfrågan på solceller och utredningsfrågor i anknytning till investeringar i sådana har märkbart ökat under de senaste månaderna vilket gjort att förprojekteringen dragit ut på tiden. Entreprenaden bjuds ut i mitten av september och anbudsöppning är planerad till början av oktober 2022. Hela projektet kan äventyras av att eventuella anbudsgivare inte hinner leverera solcellerna inom år 2022 och av den orsaken budgeteras en kostnad om 74 461 euro till år 2023. Detta belopp baseras på det ursprungliga investeringsbeloppet om 82 080 euro frånräknat de förprojekteringskostnader som hittills varit under år 2022. Att fullfölja denna investering är väsentligt eftersom solcellerna bidrar till att minska behovet av elinköp till WHA/Idrottsparken.

Byte av arbetsbil. Idrottsparken har två arbetsbilar som dagligen används i verksamheten. Den bil som nu byts ut är över 30 år gammal. Kostnad 45 000 euro. För denna typ av investering har penningautomatmedel inte tidigare beviljats. Målsättningen är att byta till elbil.

Idrottsparkens norra konstgräsplan, från år 2011, föreslås få ny yta. Kostnaden beräknas till 350 000 euro. Budgeteringen baseras på att detta belopp reduceras 25 % genom bidrag från penningautomatmedlen. Priset har beräknats utgående från ett mer miljövänligt fyllnadsmaterial i stället för traditionellt granulat.

Konstnärlig miljögestaltning

Enligt stadens konstplan avsätts 0,7 % av stadens budgeterade nettoinvesteringar som konstinvestering dock minst 30 000 euro. Vid varje förändring av stadens årliga nettoinvestering i samband med stadsdirektörens budgetförslag, stadsstyrelsens budgetförslag och fullmäktiges budgetbeslut så kommer investeringsbudgeten för konstnärlig miljögestaltning räknas om. Preliminärt är summan 53 460 euro.

4 mbk Pommern

Virke till restaurering av däck och skanstak inköptes 2022 och på sensommaren upphandlades själva arbetet. Inga anbud kom in varför arbetet har flyttats fram till 2023. Därmed flyttas även 31 846 euro över till 2023 varvid investeringen uppgår till 126 846 euro varav 80 % finansieras av landskapsregeringen.

År 2024

Idrottsanläggningarna

Islandias ismaskin från år 1999 behöver bytas. Maskinen, som är den enda på Åland, har tidigare renoverats men börjar nu bli i ett sådant skick att driftssäkerheten är osäker. Kostnaden beräknas till 130 000. Budgeteringen baseras på att detta belopp reduceras 25 % genom bidrag från penningautomatmedlen.

Konstnärlig miljögestaltning

Enligt stadens konstplan avsätts 0,7 % av stadens budgeterade nettoinvesteringar som konstinvestering dock minst 30 000 euro. Vid varje förändring av stadens årliga nettoinvestering i samband med stadsdirektörens budgetförslag, stadsstyrelsens budgetförslag och fullmäktiges budgetbeslut så kommer investeringsbudgeten för Konstnärlig miljögestaltning räknas om. Preliminärt är summan 47 621 euro.

4 mbk Pommern

Renoveringen av däck och skanstak planeras att slutföras under 2024. Kostnaden beräknas till 40 000 euro varav 32 000 finansieras av landskapsregeringen.

År 2025

Idrottsanläggningarna

Toppning av Baltichallens golv. Toppning innebär att det befintliga, slitna golvet får ett nytt ytskikt. Kostnad 60 000 euro. Budgeteringen baseras på att detta belopp reduceras 25 % genom bidrag från penningautomatmedlen.

Konstnärlig miljögestaltning

Enligt stadens konstplan avsätts 0,7 % av stadens budgeterade nettoinvesteringar som konstinvestering dock minst 30 000 euro. Vid varje förändring av stadens årliga nettoinvestering i samband med stadsdirektörens budgetförslag, stadsstyrelsens budgetförslag och fullmäktiges budgetbeslut så kommer investeringsbudgeten för Konstnärlig miljögestaltning räknas om. Preliminärt är summan 30 000 euro.

År: 2023 Verksamhet: 4mbk Pommern

		Avskr. antal år	Total Budget	Bokslut 2021	Budget 2022	Budget 2023	Plan 2024	Plan 2025	Summa
Alla objekt	Inkomster				108 000	101 477	32 000		133 477
Alla objekt	Utgifter	10	54 000		-135 000	-126 846	-40 000		-166 846
Alla objekt	Netto	10	54 000		-27 000	-25 369	-8 000		-33 369
46405 RESTAURERING AV DÄCK OCH SKANSTAK	Inkomster				108 000	101 477	32 000		133 477
46405 RESTAURERING AV DÄCK OCH SKANSTAK	Utgifter	10	54 000		-135 000	-126 846	-40 000		-166 846
46405 RESTAURERING AV DÄCK OCH SKANSTAK	Netto	10	54 000		-27 000	-25 369	-8 000		-33 369

Äldreomsorgsnämnden

Verksamhetsområde och verksamhetsidé

Äldreomsorgen i Mariehamns stad erbjuder trygg och kvalitativ omsorg inom två inriktningar:

1. Förebyggande och hemservice för hemmaboende

Målet är att stödja den äldre i det dagliga livet och den personliga omsorgen för att ge den äldre verktyg för ett så självständigt liv som möjligt. Genom att erbjuda hälsofrämjande och meningsfulla aktiviteter samt kunskap om välfärdsteknik motverkas social isolering och psykisk ohälsa.

2. Serviceboende på effektiverat boende eller institutionsboende

Utifrån en individuell bedömning och gällande lagstiftning beviljas boendeplats på en korttidsavdelning, effektiverat serviceboende eller institution. Med hjälp av korttidsplatser stödjer äldreomsorgen även närståendevårdare som på detta sätt får avlastning och rekreation. Servicen ska tillhandahålla kvalitativ vård och omsorg på rätt nivå, men även meningsfulla aktiviteter och trivsel i en hemliknande miljö.

De äldre erbjuds olika tjänster för att kunna bo hemma så länge som möjligt. En del kvarboende hemma har närståendevårdare för att klara sig. Detta är ett bräckligt system eftersom närståendevårdarna ofta själva är pensionärer. Rätten till hemtjänst är begränsad ifall den hemmaboende har en närståendevårdare. Detta är ett systemfel. Behovet av hemtjänst borde avgöras av den äldres kondition och önskemål och inte begränsas av närståendevård. Bristen på särskilt boende för äldre gör att äldre som bor hemma måste få utökade rättigheter i fråga om hemtjänst även om de har närståendevård. En utredning av detta bör snarast göras och medel upptas för att omgående genomföra utökad rätt till hemtjänst för personer som har närståendevård.

Omvärldsanalys

Vision 2023–27

Äldreomsorgsplan 2023–27 är klar och lägger därmed grunden till det nya verksamhetsåret. De flesta av förra årets utmaningar är på god väg mot en lösning medan andra finns kvar att arbeta med.

Äldreomsorgens värdegrund ger de grundläggande principerna för en god omsorg. Staden erbjuder

- trygg vård och omsorg på rätt nivå
- ett värdigt bemötande med respekt för individens självbestämmanderätt och värderingar
- aktiverande och rehabiliterande synsätt med fokusering på individens förmåga och resurser
- att resurser för närstående och tredje sektor tas tillvara och stödjas
- ett aktivt utvecklingsarbete utifrån möjligheterna inom den tekniska utvecklingen gällande välfärdsteknik

Viktiga fokusområden 2023:

Koncept 1: Förverkligande av demenscenter

Stadens egna boendeplatser inom äldreomsorgen är 140 st, varav endast 32 är demensplatser. Upphyrningen i andra kommuner och hos tredje sektor jämte personer i kö till ESB och institution är i dagsläget 57 personer/platser. Med anledning av stadens egna akuta stora behov inom äldreomsorgen

föreslår stadsstyrelsen att ett demenscenter förverkligas under perioden 2023–25 och att ett anslag på 100 000 euro upptas för ändamålet i äldreomsorgsnämndens driftsbudget för 2023.

Äldreomsorgsnämnden ansvarar för att utarbeta en plan för äldreomsorgens verksamheter och dess olika ytbehov. Under det första kvartalet år 2023 framläggs alternativ för förverkligandet inför fullmäktige för beslut. Följande alternativ eller kombinationer av dessa finns:

- Eget demensboende enligt kommitténs förslag
- Nytt effektiverat serviceboende samt en profilering av Trobergshemmet som ett demensboende
- Gemensamt demensboende på Åland
- Staden köper platser av en privat leverantör som äger hela konceptet, dvs. bygger och bemannar

Investeringsanslag för förverkligandet blir därefter en fråga för åren 2023–25 beroende hur boendet förverkligas.

Koncept 2: Stöd till närstående vårdare

Staden erbjuder stöd till dem som vårdar sin närmaste i hemmet. Som närstående vårdare är man berättigad till ekonomiskt stöd, personligt stöd och avlastning.

Äldreomsorgen erbjuder utbildningar bland annat i ergonomi och demens och ordnar anhörigträffar med olika teman. När användning av välfärdsteknik blir allt vanligare är det av yttersta vikt att engagera och utbilda närstående vårdare i implementeringsfasen av ny teknik.

Närstående vårdare kan ofta uppleva en sämre hälsa och därmed lägre livskvalitet. Rollen som närstående vårdare innebär ofta en psykisk och fysisk ansträngning. Närstående vårdare som vårdar en minnessjuk anhörig kan känna en stor sorg när demenssjukdomen gör det svårt att dela minnen som de erfarit tillsammans under en relation.

Nedan följer de viktigaste stödåtgärderna i äldreomsorgens arbete med närstående vårdare:

a. Ombyggnation och modernisering av Trobergshemmets lokaler

Äldreomsorgen behöver effektivisera lokalanvändningen för att lokalerna ska bli ändamålsenliga. Johannahemmet har stora ytor som inte går att använda men som ekonomiskt belastar äldreomsorgen med höga hyresavgifter. Äldreomsorgen planerar att flytta ut hemservicedelen till Trobergshemmet. Samtidigt skulle hela hemmaboendeservicen inklusive Drop-in, dagverksamheten, servicehandledaren och hemservice flytta till samma adress inom Trobergshemmet, för att bilda en välkomnande helhet för stadens seniorer och närstående vårdare. Dagverksamhet Klippan kan således få större lokaler vilket innebär att staden kan erbjuda mer avlastning för närstående vårdare. Allt detta är möjligt om äldreomsorgen tar över de kommersiella lokalerna på Norragatan. Denna sammanslagning av hela hemmaboendeservicen kan ge goda effekter bland annat i form av minskat behov av vikarier, möjliggöra samarbete med kollegor och minska äldreomsorgens hyreskostnader. I Seniorpunktens lokaler skulle äldreomsorgens servicehandledare kunna välkomna nya närstående vårdare för att ge information och utbildning. Närstående vårdare med specialistkompetens i demens kan ha regelbundna anhörigmöten och erbjuda utbildning i demenssjukdomar. De integrerade lokalerna ger möjlighet för närstående vårdare att få ett socialt sammanhang och nya vänner.

Trobergshemmet byggdes och renoverades för ca 10 år sedan för att motsvara dåvarande behov. Idag har äldreomsorgen en annan situation med ett klientel med mer omfattande vårdbehov. Genom åren har Covid-19-pandemin satt sin prägel i omvårdnaden i form av mycket omfattande hygienrutiner, återkommande begränsningar i sociala sammanhang och daglig användning av skyddsmaterial.

Äldreomsorgen kan inte längre organisera stora tillställningar för ett stort antal klienter i ett enda begränsat utrymme utan aktiviteterna sprids till avdelningarna och festligheterna ordnas i klientens närmiljö, oftast i matsal på en avdelning. Seniorpunkten och Klippans dagverksamhet kommer att fortsätta arbetet i små grupper, för att säkerställa kontinuiteten för aktiviteterna samt för att förebygga smittspridning i en eventuell spridningsfas.

Utöver detta har Trobergshemmet gott om döda ytor som inte går att använda för klientarbete men som enkelt kan byggas om till nödvändiga kansliutrymmen och möteslokaler. På detta sätt kan äldreomsorgen skapa ett helhetskoncept där cheferna finns nära sin personal. Samtidigt får de en bättre arbetsmiljö och möjlighet till enskilda samtal.

Med enkla ingrepp kan äldreomsorgen bygga om lokalerna så att alla verksamheterna i Trobergshemmet ryms i samma byggnader. Enligt fastighetsavdelningens prognostiserad beräkning skulle ombyggnationen betyda en höjning i internhyran.

Prognostiserad kostnad ca 1 400 euro/mån.

b. Renovering av St. Göranshemmet

Det råder en stor brist på korttidsplatser. För att kunna arbeta förebyggande, med långsiktiga effekter behöver närståendevårdarna hjälp i form av avlastning. Även klienter som är medicinskt färdigbehandlade men fortfarande för svaga för att kunna flytta till sitt boende eller hem efter en sjukhusvistelse behöver en rehabiliteringsplats. Renovering och ombyggnation av St. Göranshemmet kan bli en bra investering i detta område. Maximalt nyttjande av de befintliga ytorna kan frigöra fler platser än det finns i den nuvarande byggnaden. En tredje våning kan ytterligare öppna upp nya möjligheter.

Renoveringsprojektet tas först upp i byggnadsnämnden. När projekteringen och planeringen blir klara tas fram en beräkning på vilket sätt kommer byggprojektet påverka äldreomsorgens internhyra.

Koncept 3: Digitalisering

a. Nyckelfri hemservice

Att hämta och lämna nycklar tar mellan 6–15 % av hemtjänstpersonalens tid. Digitala lås skulle ge en besparing mellan 30 och 60 minuter per närvårdare om dagen. Nyckelfri hemservice frigör arbetstid, underlättar och förbättrar arbetsmiljön samt skapar en tryggare vård för klienterna.

b. Digital nattillsyn

Äldreomsorgen vill påbörja testning av effekten av s.k. digital nattillsyn. Syftet är att öka på tryggheten på avdelningarna och för att effektivisera nattbemanningen. På sikt ska digital nattillsyn också kunna erbjudas i klienternas hem.

c. Digitala inkontinensmedel

En mer individanpassad, digital inkontinensvård kan både öka livskvaliteten hos klienter samtidigt som den effektiviserar och underlättar arbetet för vårdpersonalen.

Testning av digitala inkontinensmedel kan genomföras på en eller två avdelningar under ett halvår för att se effekten, i form av eventuell tids-, kostnads- och miljöbesparing.

Prognostiserad kostnad för digitaliseringskonceptet, 35 000 euro är inlagd som investering i budgeten.

Koncept 4: Kompetensutveckling av personal i äldreomsorgen

Anställning av närvårdare eller sjukskötare med specialistkompetens inom demenssjukdomar:

Äldreomsorgen startade ett utbildningsprojekt 2021 genom att anställa en Silviasyster med demenskompetens. Silviasyster har varit handledare på alla enheterna, ordnat reflektionsgrupper i samband med Demens ABC-utbildningarna, utbildat närvårdare, sjukskötare, chefer och anhöriga. På grund av de positiva reaktionerna både från anhöriga och personal vill äldreomsorgen nu säkerställa kontinuiteten i demenskompetens genom att tillsvidareanställa en närvårdare med specialistkompetens inom demenssjukdomar. Denna närvårdare/sjukskötare kan även ordna utbildningsinsatser för vikarier.

Aktivitet: tillsvidareanställning av närvårdare eller sjukskötare med specialistkompetens inom demenssjukdomar.

Kostnad: 45 000 euro

Koncept 5: Utveckling av hemservice kan minska behov för boendeplatser

Äldreomsorgen strävar efter att flera kan bo i eget hem så länge som möjligt. För att möjliggöra detta är det av yttersta vikt att hemservice utvecklar sin verksamhet. Syftet är att kunna erbjuda flera besök till klienter med försämrad hälsa. Besöken ska vara av hög kvalitet och i antal anpassas till den enskildes behov, vilket betyder att man kan öka antalet besök upp till åtta besök under ett dygn. Detta ökar både trygghetskänslan och säkerheten i klientens vardag. Målet är att hemserviceklienterna känner sig trygga och får individanpassad omvårdnad. Detta i sin tur kan leda till att flera kan bo i eget hem längre med hjälp av högre antal hemservicebesök samt minska behovet av köp av platser i andra kommuner och tredje sektorn.

Behov: 1 heltidsanställd närvårdare till hemservice

Kostnad: 40 000 euro

Koncept 6: Hållbara transporter

Hemservice kommer att nå hållbarhets- och miljömålet genom inköp och ibrukttagande av elcyklar och små elbilar, vilket samtidigt ersätter bruket av personalens egna fordon.

Aktivitet: Leasing av 5 små elbilar

Kostnad: 40 000 euro

Övrigt

Köp av platser:

Staden hyr platser av andra kommuner och tredje sektorn. Pga. platsbristen har det varit svårt att bereda plats för alla medicinskt färdigbehandlade klienter. Det betyder att äldreomsorgen betalar vite för varje dag som klienten vårdas på sjukhuset. Vite ligger på 870 – 1 922 euro per klient per vård dygn.

Antalet hyrda platser ligger idag på 16. En försiktig prognos kan 15 hyrplatser räcka även 2023, förutsatt att hemservice kan öka på antalet besök.

Utvecklingen under det senaste året har visat att det verkliga behovet av boendeplatser är mycket högre än vad som funnits i rambudgeten. Behovet är inte tillfälligt utan kommer att bestå, möjligtvis öka något inom de närmaste åren.

Eftersom ramen baserar sig på tertial 1 (2022) blir differensen till budget 2023–30 000 euro.

Personal

Det är fortfarande svårt att anställa utbildad personal till äldreomsorgen vilket är ett allmänt problem på Åland. Därför ska äldreomsorgen fortsätta med sitt arbete med strategisk rekrytering. Det är viktigt att vara tänka om och hitta nya vägar för rekrytering. Förslagsvis skulle rekryteringen kunna centraliseras och skötas av personalavdelningen.

Ett viktigt fokusområde är personalens arbetsvillkor. Exempel på detta är arbetsscheman, planering av ledigheter och annat, det vill säga villkor som är möjliga att påverka både utifrån de ekonomiska förutsättningarna och lagstiftningen. Arbetet görs i samverkan med personalen och med de fackliga organisationerna och syftet är att skapa goda arbetsvillkor som är möjliga att genomföra.

På många avdelningar har personalen förstärkts med trivselvärdar från Arbetsförmedlingen vilket har visat sig att vara en mycket positiv satsning. Dessutom har flera av trivselvärdarna ansökt sig till närvårdarutbildningen vilket ger ett gott betyg för äldreomsorgens personal som både tagit emot trivselvärdarna på ett bra sätt och gett en god introduktion i närvårdaryrket. Detta leder till en annan strategisk fråga som gäller kombinerade tjänster med närliggande professioner, men även möjlighet att kombinera vård- och språkutbildning samt arbete inom äldreomsorgen. Vuxenutbildning till närvårdaryrket skulle kunna resultera att flera söker sig till äldreomsorgens verksamheter. Användning av trivselvärdarna visar också att det skulle fungera mycket bra att ha så kallade omsorgsassistenterna i verksamheterna. Då skulle närvårdarna kunna fokusera mer på renodlade uppgifter utifrån sin formella kompetens.

Stadsstyrelsen konstaterar att idag saknas utbildningsmöjligheter till omsorgsassistenterna varför stadsstyrelsen avser uppmana landskapsregeringen att tillförsäkra att en sådan utbildning anordnas på Åland. Lokala lönepotter kommer att avsättas i den pågående avtalsrörelsen. Dessa potter behöver åtminstone delvis användas till att trygga personalförsörjningen inom äldreomsorgen. Stadsfullmäktige har i samband med beslut om äldreomsorgsplan uppdragit åt stadsstyrelsen att komplettera äldreomsorgsplanen för åren 2023 - 2027 med en åtgärdsplan för att trygga personaltillgången för ett kommande korttidsboende och ett demenscenter. För att kunna förverkliga nämnda åtgärdsplan avsätts ett anslag på 100 000.

Driftsbudget

Verksamhet: Äldreomsorgsnämnden

Konto	Bokslut 2021	Budget 2022	Budget 2023	Budgetavvikelse
Försäljningsintäkter	2 056 666	1 326 036	1 396 669	70 633
Avgiftsintäkter	2 058 476	2 010 369	2 055 800	45 431
Understöd och bidrag	24 869	4 000	4 000	0
Övriga verksamhetsintäkter	463 843	434 748	469 000	34 252
Summa VERKSAMHETSINTÄKTER	4 603 854	3 775 153	3 925 469	150 316
Löner och arvoden	-8 591 863	-8 942 568	-9 157 620	-215 052
Lönebikostnader	-2 051 767	-2 155 049	-2 094 600	60 449
Summa Personalkostnader	-10 643 630	-11 097 617	-11 252 220	-154 603
Köp av tjänster	-1 449 352	-1 316 682	-1 568 411	-251 729
Material, förnödenheter och varor	-412 611	-283 145	-289 346	-6 201
Bidrag	-369 824	-392 000	-397 000	-5 000
Övriga verksamhetskostnader	-336 898	-254 650	-355 780	-101 130
Interna verksamhetskostnader	-3 973 401	-3 841 509	-3 923 582	-82 073
- därav internhyra	-1 675 302	-1 668 072	-1 706 325	-38 253
- därav kost- och lokalservice	-2 012 941	-1 853 299	-1 897 398	-44 099
- därav centrala it kostnader	-201 550	-245 200	-251 085	-5 885
Summa VERKSAMHETSKOSTNADER	-17 185 716	-17 185 603	-17 786 340	-600 736
VERKSAMHETS BIDRAG	-12 581 862	-13 410 451	-13 860 871	-450 420
Årsbidrag	-12 581 862	-13 410 451	-13 860 871	-450 420
Avskrivningar och nedskrivningar	-6 763	-6 763	-18 146	-11 382
ÅRETS RESULTAT	-12 588 625	-13 417 214	-13 879 016	-461 802
Årets överskott (underskott)	-12 588 625	-13 417 214	-13 879 016	-461 802
Summa Resultat	-12 588 625	-13 417 214	-13 879 016	-461 802

Ram

Ram driftbudget 2023: 13 438 406

Inmatning driftbudget 2023: -13 760 871

Återstår drift: -322 464

Investeringar

Verksamhet: Äldreomsorgsnämnden

		Avskr. antal år	Total Budget	Bokslut 2021	Budget 2022	Budget 2023	Plan 2024	Plan 2025	Summa
Alla objekt	Utgifter	45			0	-172 650			-172 650
Alla objekt	Netto	45			0	-172 650			-172 650
33123 DIGITAL VÄLFÄRDSTEKNIK	Utgifter	10			0	-35 000			-35 000
33123 DIGITAL VÄLFÄRDSTEKNIK	Netto	10			0	-35 000			-35 000
34011 MÖBLER	Utgifter	5			0	-55 000			-55 000
34011 MÖBLER	Netto	5			0	-55 000			-55 000
34012 MARKISER	Utgifter	30			0	-82 650			-82 650
34012 MARKISER	Netto	30			0	-82 650			-82 650

Infrastrukturnämnden

Verksamhetsområde och verksamhetsidé

En ny förvaltningsstadga har godkänts att gälla från 1.10.2022 med en gemensam stadsmiljösektor i stället för den tidigare infrastrukturektorn, stadsarkitektkansliet och byggnadsinspektionen och en ny gemensam organisationsstruktur ska tas fram. Infrastrukturnämnden fungerar som administrativ nämnd för alla tre nämnder under perioden 1.10.2022-31.12.2023. Denna verksamhetsplan gäller för infrastrukturnämnden med beskrivning av infrastrukturektorns nuvarande verksamhet tills den nya organisationsformen tagits fram.

Infrastrukturektorn är indelad i tre avdelningar: räddningsverket, fastighetsavdelningen och samhällstekniska avdelningen. Som stöd för verksamheten finns ett kansli innefattande administration, ekonomistöd och kundservice.

Sektorns verksamhetsområde inkluderar:

- räddningsverksamhet innefattande operativ räddningstjänst, ambulanssjukvård, förebyggande arbete mot bränder och olyckor, brandskyddsutbildning, befolkningsskyddsplanering, Strandnäs frivilliga brandkår (FBK) samt räddningsmyndighetsfunktionen i sex samarbetskommuner
- planering, byggande samt drift och underhåll av stadens fastigheter
- allmänna områden, parker och grönområden och specialobjekt
- gator, gc-vägar och trottoarer och andra trafikleder samt parkeringsövervakning och kollektivtrafik
- VA-ledningsnät och reningsverk för staden och sex samarbetskommuner
- utförande av fastighetsförrättningar och förande av fastighetsregister, karthantering, beredning av ärenden gällande markinköp, försäljning och arrende samt kartläggning och mätuppdrag.

Infrastrukturektorn erbjuder alla mariehamnare och besökare en trygg och välskött stad med en väl fungerande infrastruktur dygnet runt. Sektorn tillhandahåller ändamålsenliga, väl underhållna och energieffektiva lokaler. Verksamheten bedrivs med hjälp av en samarbetsvillig och kunnig personal i samråd med entreprenörer eller andra aktörer.

Infrastrukturektorn upprätthåller en räddningstjänst och ambulanssjukvård med god utryckningsberedskap och en hög servicenivå, vilket gör att de som bor och vistas i Mariehamn kan känna sig trygga. Det förebyggande arbetet görs i samarbete med fastighetsägare och verksamhetsidkare. Verksamheten omfattar regelbunden brandsyn, rådgivning, syner i samband med bygglov samt administration av hisslarm och automatiska larmanläggningar. Verksamheten erbjuder även brandskydds- och sjukvårdsutbildning till företag, inrättningar, privatpersoner, föreningar och för stadens egen organisation.

Infrastrukturektorn förser stadens olika verksamheter med ändamålsenliga lokaler och sköter och underhåller över 50 fastigheter så att deras värde består eller förbättras samtidigt som reparations- och underhållskostnaderna och energianvändningen minskas. En kontinuerlig dialog förs med nyttjarna om fastighetsanvändningen och behovet av verksamhetsändringar. Sektorn genomför planering av nya projekt och handhar deras projektledning.

Infrastrukturektorn erbjuder ett varierat utbud av tomter för ny bosättning och tillhandahåller attraktiva och säkra gatu- och parkanläggningar samt fritidsområden. Gator, gc-vägar och trottoarer planeras och underhålls på ett sådant sätt att trafiksäkerheten förbättras. Både drifts- och

reinvesteringsprojekt genomförs med tanke på långsiktighet och god driftskostnadseffektivitet. Sektorn ansvarar för kommunens och väghållarens uppgifter enligt trafikförsörjningsprogrammet för kollektivtrafik. Kartinformationen är behovsanpassad, korrekt och den upprätthålls med modern utrustning. Nya kartprodukter utvecklas såväl för stadens behov som för externa användare.

Sektorn levererar ett rent vatten med få drifts- och kvalitetsstörningar, tar emot avloppsvattnet i staden och från samarbetskommuner och renar det bättre än vad tillståndsmyndigheterna kräver samt kontrollerar att dagvattnet inte påverkar vattnen kring staden skadligt.

Inledning

En väl fungerande fysisk infrastruktur är en central del i ett samhälles funktion. Den är en förutsättning för att människor ska kunna utföra sina dagliga göromål och för att kommunen skall kunna tillhandahålla service för medborgare och brukare.

En övergripande utmaning för infrastrukturen är att tillhandahålla en acceptabel service- och beredskapsnivå på sina verksamheter trots att anslagen för verksamheterna över tid har minskat i förhållande till verksamhetsområdet. Den senaste tidens pris- och kostnadsökningar har ytterligare försvårat situationen. Budgeten för driften av stadens allmänna områden för år 2022 ligger på en nivå som är lägre än 15 år tidigare trots att staden utbyggs kontinuerligt under åren med mer arbetsintensiva områden. Den egna verksamheten behöver kontinuerligt utvärderas mot privata alternativ eller alternativ i den tredje sektorns regi. Bolagiseringar skall genomföras när dessa är till fördel för staden.

Aviserade ökning av energipriser kan inte hanteras utan effekt på de ekonomiska ramarna. På samhällstekniska avdelningen behövs en ramkompensation med hänvisning till att det redan idag finns ett underhållsunderskott. På fastighetsavdelningen behöver internhyrorna höjas alternativt att ett större underskott budgeteras, vilket föreslås i budgeten. Inom VA-verket hanteras prisökningarna genom justeringar av avgifterna.

Staden har byggt nya bostadsområden och det finns ett antal lediga flerfamiljstomter för exploatering. Efter att tomterna vid Södra Lillängen reserverats finns däremot i dagsläget endast någon ledig egnahems- eller radhustomt. Tidigare planer på att ta fram tomter i den bebyggda staden behöver aktiveras. Staden förtätas dels för att skapa ökad inflyttning, dels för att möjliggöra företagsetableringar. Förtätningar i centrum kan utnyttja befintlig infrastruktur, minskar bilberoendet och bidrar till ökad handel och är därför prioriterade.

Staden är i stort välskött och nivån på skötseln av allmänna områden behöver garanteras som en del av stadens attraktionskraft. Den nya generalplanen för centrum och andra önskemål om förbättringar i stadsbilden samt kostnadsökningar förutsätter utökade resurser. Staden är till för alla och frågor kring tillgänglighet beaktas i planeringen och i samband med ombyggnader både i uterummet och i stadens fastigheter. Ålandsvägen har nyligen byggts om till en modern stadsgata med en mera jämlik trafikmiljö.

Trots ett tryck på sänkta budgetanslag kommer det att finnas ett ökande behov av underhåll och ersättande investeringar när bland annat ledningsnät föråldras samtidigt som nya byggs. På de avgiftsbelagda delarna av verksamheten finansieras detta via avgifterna. En utökning av Lotsbroverkets reningskapacitet har utretts på nytt i syfte att få fram alternativa tekniska lösningar med lägre kostnader. Tidtabellen och förverkligandet har diskuterats med samarbetskommunerna, men i detta skede ingår inga investeringsanslag i budgeten.

Räddningsverket personalförsörjning är fortfarande en utmaning. Efter att det inte blev någon gemensam räddningsmyndighet kan räddningsverket nu stärka och utveckla den egna verksamheten tillsammans med samarbetskommunerna. Omfattningen av fastighetsförvaltningen styrs av sektorernas behov av lokaler och önskemål om nya lokaler finns framför allt inom bildnings- och sociala sektorn med

därmed ökade internhyror. Mariebad renoveras stegvis. Nya lagstiftningskrav på skötsel och underhåll och ett behov av att modernisera befintliga byggnader till en högre standard än vad som gäller idag gör också att det finns ett behov av att höja internhyran. En eventuell återbetalning av avdelningens underskott från tidigare år skulle också förutsätta en hyreshöjning. Brister på råvaror och komponenter samt höjda råvarupriser har lett till extremt långa leveranstider och stigande priser. Det är viktigt att staden kan avyttra byggnader som inte behövs för den egna verksamheten. Arbetet med energioptimering och centraliserad driftövervakning av fastigheterna bedrivs strukturerat och metodiskt. Inomhusmiljöfrågor utreds och åtgärdas i prioriteringsordning.

Staden har bra övergripande målsättningar inom jämställdhet, miljöarbete och demokratiåtgärder. Målsättningarna beaktas inom infrastruktursektorn och genomförda åtgärder redovisas.

Effekterna av den nya förvaltningsstadgan med en gemensam stadsmiljösektor har stor betydelse för verksamheten under år 2023. De strukturella ändringarna genomförs i dialog med personalen.

Driftsbudget

Verksamhet: Infrastrukturnämnden

Konto	Bokslut 2021	Budget 2022	Budget 2023	Budgetavvikelse
Försäljningsintäkter	1 985 162	1 785 889	1 999 381	213 492
Avgiftsintäkter	80 445	44 623	53 923	9 301
Understöd och bidrag	646			
Övriga verksamhetsintäkter	1 932 842	1 660 654	1 670 676	10 023
Interna verksamhetsintäkter	2 576 241	2 332 588	2 401 494	68 906
Summa VERKSAMHETSINTÄKTER	6 575 335	5 823 754	6 125 476	301 722
TILLVERKNING FÖR EGET BRUK	146 227	136 150	134 800	-1 350
Löner och arvoden	-4 508 316	-4 284 752	-4 439 106	-154 354
Lönebikostnader	-1 154 485	-1 133 199	-984 816	148 383
Summa Personalkostnader	-5 662 801	-5 417 951	-5 423 922	-5 971
Köp av tjänster	-1 566 835	-956 942	-1 075 258	-118 316
Material, förnödenheter och varor	-1 223 219	-1 049 279	-1 216 237	-166 958
Bidrag	-16 049	-21 450	-22 700	-1 250
Övriga verksamhetskostnader	-229 070	-433 852	-446 054	-12 202
Interna verksamhetskostnader	-3 266 576	-3 024 861	-3 080 315	-55 454
- därav internhyra	-666 980	-662 978	-681 398	-18 420
- därav kost- och lokalservice	-100 675	-90 006	-90 276	-270
- därav centrala it kostnader	-123 387	-124 150	-127 130	-2 980
Summa VERKSAMHETSKOSTNADER	-11 964 550	-10 904 335	-11 264 486	-360 151
VERKSAMHETS BIDRAG	-5 242 988	-4 944 431	-5 004 210	-59 779
Årsbidrag	-5 242 988	-4 944 431	-5 004 210	-59 779
Avskrivningar och nedskrivningar	-1 132 834	-1 200 217	-1 219 057	-18 841
ÅRETS RESULTAT	-6 375 822	-6 144 648	-6 223 267	-78 620
Årets överskott (underskott)	-6 375 822	-6 144 648	-6 223 267	-78 620
Summa Resultat	-6 375 822	-6 144 648	-6 223 267	-78 620

Anslaget Infrastrukturnämnden har enligt den reviderade budgetramen för år 2023 ett årsbidrag på -4 857 309 euro. Fastighetsavdelningens resultatkrav är -57 659 euro inklusive avskrivningar och överskottskravet för VA-verket är 416 408 euro. Budgetförslaget är anpassat till ramen för de tre olika anslagen förutom vad gäller energikostnaderna. I ramen för infrastrukturnämnden ingår redan en utökning om cirka 20 000 euro, men utöver detta behövs en ytterligare ökning om 140 000 euro främst för kostnader för gatubelysningen. Förslaget bygger därför på ett driftsnetto om -5 004 210 euro. I resultatkravet för fastighetsavdelningen ingår redan en kompensation för utökade energipriser om cirka

120 000 euro, men utöver detta behövs en ytterligare ökning om 500 000 euro för fjärrvärme, el, VA och avfall. I stället för att ta ut detta som utökade hyror föreslås en sänkning av resultatkravet till -559 839 euro.

Effekterna av den nya förvaltningsstadgan och en ny organisationsstruktur har i det här skedet inte fullt ut kunnat beaktas eftersom infrastrukturnämnden, stadsutvecklingsnämnden och byggnadsnämnden gör var sitt budgetförslag. Efter den 1.10.2022 kommer infrastrukturnämnden att fungera som administrativ nämnd, varvid de tre budgeterna behöver sammanföras till en gemensam budget och i detta sammanhang behöver personalbudgeten för alla tre tidigare förvaltningar ses över. I infrastrukturnämndens budget ingår anslag för den nya tjänsten som stadsmiljöchef, men däremot har anslag utgått för en av de tidigare tjänsterna som samhällsteknisk chef och projektchef. Övriga anpassningar och eventuella effektiviseringar som den nya organisationsstrukturen kan leda till behöver genomgå när beslut om organisationen tagits. Tjänsten som infrastrukturchef budgeteras inom stadsledningen.

Övriga verksamhetsförändringar som presenteras nedan görs inom befintliga ramar och eventuella önskemål om utökningar finns inte med i förslaget. Enligt förvaltningsstadgan beslutar infrastrukturnämnden om avgifter och taxor som hör till nämndens ansvarsområde såvida det inte enligt lag ankommer på annan myndighet. En indexjustering enligt budgetdirektiven tillämpas generellt men fastighetsförädlingsavgifterna föreslås bibehållas och VA-avgifterna balanseras enligt överskottskravet i budgetramen. Beslut om nämndens avgifter och taxor tas efter att budgeten godkänts.

Räddningsverket

Räddningsverkets budget inklusive avskrivningar balanserar på ett resultat om -2,2 miljoner euro.

En uppdaterad servicenivå för stadens räddningstjänst ska fastställas. Då räddningsverket förutom kommunal räddningstjänst bedriver ambulansverksamhet på uppdrag av Ålands hälso- och sjukvård måste bägge verksamheter beaktas i servicenivåbeslutet. Antalet ambulansutryckningar har ökat med drygt 32 % sedan avtalet ingicks år 1996, varför en mer rättvis kostnadsfördelning mellan staden och ÅHS behöver tas fram. ÅHS betalar idag cirka 1,5 miljoner euro för en och en halv markambulans samt för övrig prehospital verksamhet som åligger räddningsverket. Räddningstjänstens operativa förmåga ska bli mer dynamisk och utgå ifrån riskanalys, konsekvensbedömning samt målstyrning. En uppdaterad servicenivå kan beaktas i budgeten först då alla beslut är fattade. Ett uppdaterat avtal gällande ambulansverksamheten ska vara färdigställt i början av 2023.

Kompetensförsörjningen är en utmaning eftersom dubbla yrkeskompetenser krävs för ordinarie anställning. Ett nytt avtal med ÅHS är en grundsten för att möjliggöra avsteg från detta.

Inom landskapsregeringen pågår ett arbete med att utreda en gemensam polis- och räddningsmyndighet på landskapsnivå med målsättningen att förverkligas under pågående mandatperiod. Om så sker lyfts kostnaderna för räddningsmyndigheten bort från staden. Erfarenheterna av de stora händelser som inträffat de senaste åren visar på ett stort behov av samverkan och organisering.

Samhällstekniska avdelningen exklusive VA-verket

Driftsnettot för den skattebelastande verksamheten inom avdelningen inklusive avskrivningar är -4,1 miljoner euro. Mätningseenheten bidrar med ett positivt driftsnetto om 1,0 miljon euro (arrendeinkomsterna ingår här) medan park- och gatuverksamheten har ett driftsnetto om -5,1 miljoner euro. Kostnaderna för vinterunderhållet har budgeterats till 220 000 euro. Beloppet är tillräckligt under en mild vinter men räcker inte till under snörika vintrar. Prioriteringar och ambitionsnivåer ses över kontinuerligt, men på grund av att nya bostadsområden samt två våtmarker har färdigställts med några års mellanrum är det svårt att få resurserna att räcka till mera än för allt nödvändigt underhåll.

Omstrukturering av verksamheterna på Lilla Holmen pågår under 2022 så att hållandet av de tropiska fåglarna i Fågelhuset upphör, vilket ger möjlighet att till viss del använda Lilla Holmens personalresurs inom avdelningens övriga verksamheter.

En rapport och utvärdering av stadens lekparkar och bollplaner presenterades under 2022 som ett separat ärende för infrastrukturnämnden, antalet lekparkar minskas nu ned inför 2023 och vid behov görs anpassningar i detaljbudgeten.

Kostnader för el och drivmedel förväntas stiga kraftigt för 2023, enligt tillgänglig prognos vid budgettillfälle förväntas en merkostnad om upp till 160 000 euro för elinköp för gatubelysning i förhållande till budget 2022. Att spara genom att släcka belysning ses inte som ett faktiskt alternativ efter tidigare försök utan tilläggsmedel utanför driftram behövs, alternativt att anslagen för driftsprojekt dras ner. För drivmedel förväntas en kostnadsökning om cirka 25 000 euro och för reservdelar cirka 10 000 euro kostnader. I övrigt ingår inte några poster som skulle leda till en utökning av kostnaderna, dock kan konstateras att rådande förhållanden i omvärlden kan komma att påverka kostnadsbilden negativt. Användningen av befintliga personal- och materialresurser kan vid behov omprioriteras och flyttas mellan verksamheterna inom budgetramen.

Landskapsregeringen ansvarar för stadens kollektivtrafik sedan 1.1.2022 inom ramen för en ny tårtortstrafik. Av det tidigare anslaget finns numera endast belopp för underhåll av busshållplatser.

Enligt lag om fastighetsförrättningsavgift fastställs avgifterna i en fastighetsförrättningsavgiftstaxa, om vilken stadsfullmäktige beslutar. Den senaste justeringen gjordes år 2018 och för 2023 föreslås ingen taxeändring.

Driften och driftprojekt görs som kombination av eget arbete och utnyttjande av gällande ramavtal för åren 2021–24 för vinterunderhåll, leverans av grus och sand samt för arbetsmaskiner och transporttjänster. Separata offentliga upphandlingar enligt stadens upphandlingsdirektiv görs för investeringsprojekt.

Behov av verksamhetsändringar utöver ram

Verksamheten lider av ett underhållsunderskott som presenterats tidigare, trycket ökar märkbart för 2023 då kraftigt stigande elpriser påverkar främst kostnader för gatubelysning, men även kostnadsökningar för drivmedel förväntas, ökningar är delvis beroende av hur omfattande vinterunderhållet kommer att bli. Som ovan beskrivits ingår i budgetförslaget ett utökat anslag om 140 000 för gatubelysningen.

Verksamhet: Fastighetsavdelningen

Konto	Bokslut 2021	Budget 2022	Budget 2023	Budgetavvikelse
Försäljningsintäkter	9 106	6 814	7 048	234
Understöd och bidrag	1 977			
Övriga verksamhetsintäkter	554 609	549 039	581 648	32 609
Interna verksamhetsintäkter	8 097 682	8 127 025	8 423 011	295 986
Summa VERKSAMHETSINTÄKTER	8 663 375	8 682 878	9 011 707	328 828
Löner och arvoden	-450 481	-503 796	-542 304	-38 508
Lönebikostnader	-116 839	-136 726	-119 364	17 362
Summa Personalkostnader	-567 320	-640 522	-661 668	-21 146
Köp av tjänster	-1 606 607	-2 089 673	-2 353 417	-263 745
Material, förnödenheter och varor	-1 626 172	-1 249 480	-1 872 985	-623 505
Övriga verksamhetskostnader	-123 058	-131 420	-140 578	-9 158
Interna verksamhetskostnader	-1 886 014	-1 880 396	-1 872 842	7 554
- därav internhyra	-186 636	-185 513	-190 707	-5 194
- därav kost- och lokalservice	-29 106	-29 452	-29 622	-169
- därav centrala it kostnader	-11 979	-12 292	-12 587	-295
Summa VERKSAMHETS KOSTNADER	-5 809 171	-5 991 491	-6 901 491	-910 000
VERKSAMHETS BIDRAG	2 854 204	2 691 387	2 110 216	-581 172
Årsbidrag	2 854 204	2 691 387	2 110 216	-581 172
Avskrivningar och nedskrivningar	-2 559 569	-2 601 048	-2 670 055	-69 007
ÅRETS RESULTAT	294 636	90 339	-559 839	-650 178
Årets överskott (underskott)	294 636	90 339	-559 839	-650 178
Summa Resultat	294 636	90 339	-559 839	-650 178

Fastighetsavdelningen

Fastighetsavdelningens detaljbudget inklusive avskrivningar balanserar på ett resultat om -559 839 euro.

Konsumtionsutgifterna för el och fjärrvärme förväntas stiga kraftigt under 2023 i en omfattning som ligger utanför ram. Globala omvärldsfaktorer, med fokus på den europeiska energimarknaden, gör att fastighetsavdelningen prognosticerar en ökning av elkostnaderna med 90 % motsvarande 500 000 euro, jämfört med 2021 års utfall, eller en ökning med 76 % jämfört med budget för 2022.

Fjärrvärmekostnaderna är uppskattade att öka med 18 % jämfört med 2021 års utfall och 25 % jämfört med budget 2022. Detta medför att konsumtionsutgifterna för 2023 beräknas öka med 623 000 euro. I ramen ingår redan en utökning med 123 000 euro, varvid behovet av ytterligare anslag är 500 000 euro. Energiprisökningarna förväntas också vara bestående, åtminstone på medellång sikt.

Fastighetsavdelningen förvaltar 40 av stadens byggnader och de står för mer än hälften av elförbrukningen exklusive koncernbolagens förbrukning.

Energiinbesparingsprojekt och hantering av yttre byggnadsunderhåll prioriteras fortsatt. Det långsiktiga arbetet med att systematisera planerat underhåll digitalt och fortsatt hantera underhållsskulden fortgår. Personalresursmässigt kräver den tekniska fastighetsdriften ökade resurser, liksom på projektsidan i takt med att projekt aktualiseras. I projektens framdrift, särskilt i projekteringsfas men också under produktion är det synnerligen viktigt att fastighetsavdelningen har egen kompetens och arbetstid att lägga i projekten, eftersom det krävs både byggnadsteknisk och teknisk kunskap och erfarenhet hos fastighetsavdelningen, vilken både är byggherre och långsiktigt ska ansvara för fastighetsförvaltningen. I nuläget är det på grund av mängden och blandningen av byggprojekt svårt att hitta och fördela tiden både för byggteknik och teknisk kompetens, eftersom den tiden till stora delar åtgår i det löpande och planerade fastighetsunderhållet. I förslaget ingår att en plats som timmerman ersätts med en fastighetsskötare, teknik. Under året förväntas fastighetsavdelningen genomgå en stor förändringsprocess i och med att lokalservice- och vaktmästerifunktionerna ska integreras. För den

befintliga verksamheten väntas förändringen medföra ett resursmässigt tillskott för fastighetsskötseln och med lokalservice skapas en fjärde avdelningsenhet vid sidan av projekt, teknisk drift och fastighetsskötsel.

Fastighetsavdelningens långsiktiga arbete med modernisering av fastighetsautomationen i stadens byggnader och översynen av värme- och ventilationssystemen fortgår och ger årliga minskningar av energiförbrukningen. Vad gäller det befintliga fastighetsbeståndet är det här den enskilt viktigaste parametern för att systematiskt effektivisera energianvändningen. Fastighetsavdelningen har en långsiktig kompetensutvecklingsplan för att fördjupa kunskapen kring DUC-styrningen av fastigheterna och genomför numera programmering av DUC:ar i egen regi. Arbetet med att successivt byta ut äldre DUC:ar och automatisera byggnader som saknar fjärrövervakning bedrivs långsiktigt. Efter att värme- och ventilationssystemen är injusterade påbörjas nu bland annat belysningsprojekt i skolbyggnader och i gårdsmiljö.

Behov av verksamhetsändringar utöver ram

Som ovan beskrivits ingår i budgetförslaget ett utökat anslag om 500 000 euro för ökade energikostnader.

Verksamhet: VA-verket

Konto	Bokslut 2021	Budget 2022	Budget 2023	Budgetavvikelse
Försäljningsintäkter	4 188 342	4 260 027	4 541 286	281 259
Övriga verksamhetsintäkter	189 303	202 570	196 500	-6 070
Interna verksamhetsintäkter	357 453	385 370	394 313	8 943
Summa VERKSAMHETSINTÄKTER	4 735 099	4 847 968	5 132 100	284 132
TILLVERKNING FÖR EGET BRUK	57 530	50 000	55 000	5 000
Löner och arvoden	-556 056	-543 528	-556 740	-13 212
Lönebikostnader	-153 895	-156 991	-122 580	34 411
Summa Personalkostnader	-709 950	-700 519	-679 320	21 199
Köp av tjänster	-318 310	-355 285	-349 363	5 922
Material, förnödenheter och varor	-1 475 134	-1 589 791	-1 815 707	-225 916
Övriga verksamhetskostnader	-46 855	-41 200	-42 335	-1 134
Interna verksamhetskostnader	-837 813	-853 438	-846 354	7 084
- därav internhyra	-51 751	-51 441	-52 881	-1 440
- därav kost- och lokalservice	-5 757	-5 835	-5 868	-33
- därav centrala it kostnader	-22 761	-19 033	-19 490	-457
Summa VERKSAMHETSKOSTNADER	-3 388 063	-3 540 233	-3 733 079	-192 845
VERKSAMHETS BIDRAG	1 404 565	1 357 734	1 454 021	96 286
Årsbidrag	1 404 565	1 357 734	1 454 021	96 286
Avskrivningar och nedskrivningar	-974 716	-1 015 666	-1 037 613	-21 946
ÅRETS RESULTAT	429 850	342 068	416 408	74 340
Årets överskott (underskott)	429 850	342 068	416 408	74 340
Summa Resultat	429 850	342 068	416 408	74 340

VA-verket

Anslaget VA-verket har i budgetramen ett beräknat överskott om cirka 416 408 euro och kostnaderna och intäkterna balanseras enligt detta, vilket leder till en avgiftshöjning om 3 %. För att garantera en långsiktig finansiering av VA-verkets behov för reinvesteringar bedöms att överskottet ligger på en rimlig nivå.

Belastningen i Lotsbroverket är för tillfället vid den dimensionerande teoretiska reningskapaciteten. Reningsprocessen fungerar bra och utsläppsvillkoren uppfylls med vissa marginaler. Både befolkningstillväxten inom anslutna kommuner och ökningen av belastningen från anslutna industrier påverkar tidtabellen för en utökning av behandlingskapaciteten.

Avgiften för inköp av vatten höjs med cirka 100 000 euro. Elpriset förväntas stiga kraftigt under budgetåret, det är främst pumpstationer och Lotsbroverket som påverkas, kostnadsökningen beräknas till cirka 80 000 euro. Även kostnader för kemikalier beräknas stiga kraftigt, kostnadsökningen beräknas till cirka 35 000 euro. Kostnadsökningarna sätter press för antingen höjda avgifter eller att kravet på överskott minskas.

Underhåll av ledningsnät sköts som kombination av eget arbete och utnyttjande av gällande ramavtal åren 2021–24 för arbetsmaskiner och transporttjänster samt för leverans av grus. Separata offentliga upphandlingar enligt stadens upphandlingsdirektiv görs för investeringsprojekt.

Investeringar

Verksamhet: Infrastrukturnämnden

		Avskr. antal år	Total Budget	Bokslut 2021	Budget 2022	Budget 2023	Plan 2024	Plan 2025	Summa
Alla objekt	Inkomster	20	300 000		0		180 000	120 000	300 000
Alla objekt	Utgifter	235	-815 000	-63 166	-190 000	-865 000	-2 915 000	-2 035 000	-5 815 000
Alla objekt	Netto	255	-515 000	-63 166	-190 000	-865 000	-2 735 000	-1 915 000	-5 515 000
50037 ENSLINJEN (LOTSGATAN)	Utgifter	20	0		0	-40 000	-150 000		-190 000
50037 ENSLINJEN (LOTSGATAN)	Netto	20	0		0	-40 000	-150 000		-190 000
50039 UPPRUSTNING ÖSTERHAMN	Utgifter	20	0		-40 000	-40 000	-1 900 000		-1 940 000
50039 UPPRUSTNING ÖSTERHAMN	Netto	20	0		-40 000	-40 000	-1 900 000		-1 940 000
50187 SYSTEMUPPDATERING	Utgifter	5	-100 000		-60 000	-40 000			-40 000
50187 SYSTEMUPPDATERING	Netto	5	-100 000		-60 000	-40 000			-40 000
50249 GC-VÄGAR OCH GÅNGSTIGAR	Utgifter	20		-24 618	-50 000	-100 000	-100 000	-100 000	-300 000
50249 GC-VÄGAR OCH GÅNGSTIGAR	Netto	20		-24 618	-50 000	-100 000	-100 000	-100 000	-300 000
50264 SVIBYVÄGEN GC-VÄG	Utgifter	20	-300 000		0	0		-300 000	-300 000
50264 SVIBYVÄGEN GC-VÄG	Netto	20	-300 000		0	0		-300 000	-300 000
50265 NY BELYNING TORGGATAN - GÅGATAN	Utgifter	20	-80 000		0	-80 000			-80 000
50265 NY BELYNING TORGGATAN - GÅGATAN	Netto	20	-80 000		0	-80 000			-80 000
50266 BELYSNINGSPÅN OCH STYRNING	Utgifter	20			0	-50 000	-50 000		-100 000
50266 BELYSNINGSPÅN OCH STYRNING	Netto	20			0	-50 000	-50 000		-100 000
59900 PROJEKTERINGAR, SAMH.TEKNISKA	Utgifter	20			-30 000	-30 000	-30 000	-30 000	-90 000
59900 PROJEKTERINGAR, SAMH.TEKNISKA	Netto				-30 000	-30 000	-30 000	-30 000	-90 000
59990 FORDON	Utgifter	10			0	-150 000	-150 000	-150 000	-450 000
59990 FORDON	Netto	10			0	-150 000	-150 000	-150 000	-450 000
59995 GATUARBETEN EFTER VA- GRÄVNINGAR	Utgifter	20			-40 000	-50 000	-300 000	-300 000	-650 000
59995 GATUARBETEN EFTER VA- GRÄVNINGAR	Netto	20			-40 000	-50 000	-300 000	-300 000	-650 000
70744 LJUNGVÄGEN	Utgifter					-160 000			-160 000
70744 LJUNGVÄGEN	Netto					-160 000			-160 000
70745 GULLVIVEGRÄND	Utgifter					-60 000			-60 000
70745 GULLVIVEGRÄND	Netto					-60 000			-60 000

		Avskr. antal år	Total Budget	Bokslut 2021	Budget 2022	Budget 2023	Plan 2024	Plan 2025	Summa
70746 MANGELGRÄND	Utgifter					-30 000			-30 000
70746 MANGELGRÄND	Netto					-30 000			-30 000
83106 TRANSPORTBIL	Utgifter	10		-38 548	0		-55 000	-35 000	-90 000
83106 TRANSPORTBIL	Netto	10		-38 548	0		-55 000	-35 000	-90 000
83108 AMBULANS	Inkomster	10	180 000		0		180 000		180 000
83108 AMBULANS	Utgifter	10	-180 000		0		-180 000		-180 000
83108 AMBULANS	Netto	20	0		0		0		0
83118 ANDNINGSSKYDD	Utgifter	10	-35 000		0	-35 000			-35 000
83118 ANDNINGSSKYDD	Netto	10	-35 000		0	-35 000			-35 000
83144 FÄLTCHFSBIL	Inkomster	10	120 000		0			120 000	120 000
83144 FÄLTCHFSBIL	Utgifter	10	-120 000		0	0		-120 000	-120 000
83144 FÄLTCHFSBIL	Netto	20	0		0	0		0	0
83147 BRANDSTATION STRANDNÄS FBK	Utgifter	40	0		0	0		-1 000 000	-1 000 000
83147 BRANDSTATION STRANDNÄS FBK	Netto	40	0		0	0		-1 000 000	-1 000 000

För närvarande pågår utredningar och analyser beträffande underjordiska trafiklösningar i centrum. Servitutsavtal mellan privata markägare behöver tillkomma. Staden har en aktiv roll i sammanhanget. Om behov uppstår av investeringsanslag i sammanhanget, lämnas en begäran därom till fullmäktige.

Räddningsverket

I budgeten för 2023 ingår ett anslag om 35 000 euro för andningsskydd och under planåren byte av fordon enligt plan.

Samhällstekniska avdelningen exklusive VA-verket

I budgeten för 2023 ingår ett årligt anslag för att kunna återställa och grundreparera gator i samband med VA-verkets grävningsarbeten. Projekten budgeteras närmare i detaljbudgeten. Ett årligt anslag för utbyte av fordon och maskiner samt utbyggnad av GC-vägar ingår enligt tidigare planering. Anslaget för gc-vägar sänktes temporärt tidigare men behöver ligga på 100 000 euro för att alls ge möjlighet att kunna genomföra gc-vägsprojekt på ett rationellt sätt. Den uppdatering av mätningenshetens GIS-system (geografisk informationssystem) som påbörjades 2022 fortsätter. Anslag för Enslinjen i Horelliområdet är budgeterade för åren 2023–2024 men förverkligas i samråd med exploateringen av tomterna. Anslaget för en projektering av den planerade upprustningen av Österhamn tas upp på nytt år 2023 eftersom projekteringen som ska inledas med hamnkonstruktionerna inte är klar. Beloppet för själva investeringen är riktgivande och behöver preciseras i samband med projekteringen. Anslag för stödmurar och hamnanläggningar, som är en förutsättning för markarbeten, ingår inte i nämndens budget utan måste budgeteras separat. Upprustningen av Lilla Holmen utförs i takt med att planer för renoveringar och ombyggnader godkänns. För Torggatan, avsnittet Köpmansgatan–Norra Esplanadgatan, föreslås ett anslag om 80 000 euro för byte av de gamla "glasbollarna" för gatubelysning, detta i syfte att uppnå en modernare, trevligare och energieffektivare centrumbelysning, utbytet är en del av pågående förbättring av stadens centrumområde med målet att bli "Årets stadskärna 2024". Ett anslag för projektering för belysningsplan och styrning om 50 000 euro för åren 2023 och 2024 läggs in i syfte att sänka driftsbudgeten.

Verksamhet: Fastighetsavdelningen

		Avskr. antal år	Total Budget	Bokslut 2021	Budget 2022	Budget 2023	Plan 2024	Plan 2025	Summa
Alla objekt	Utgifter	270	-6 570 000	-882 419	-850 000	-1 040 000	-1 755 000	-6 160 000	-8 955 000
Alla objekt	Netto	270	-6 570 000	-882 419	-850 000	-1 040 000	-1 755 000	-6 160 000	-8 955 000
59900 PROJEKTERINGAR	Utgifter	30			-50 000	-100 000	-100 000	-100 000	-300 000
59900 PROJEKTERINGAR	Netto	30			-50 000	-100 000	-100 000	-100 000	-300 000
60003 MARIEBAD, REINVESTERINGAR	Utgifter	20		-264 594	-300 000	-250 000	-150 000	-150 000	-550 000
60003 MARIEBAD, REINVESTERINGAR	Netto	20		-264 594	-300 000	-250 000	-150 000	-150 000	-550 000
60005 MARIEBAD, GRUNDRENOVERING	Utgifter	20			0	-100 000			-100 000
60005 MARIEBAD, GRUNDRENOVERING	Netto	20			0	-100 000			-100 000
60010 HÅLLBAR ENERGI	Utgifter	30			0	-60 000			-60 000
60010 HÅLLBAR ENERGI	Netto	30			0	-60 000			-60 000
60065 ST.GÖRANSHEMMET	Utgifter	20		-607 186	0	-70 000			-70 000
60065 ST.GÖRANSHEMMET	Netto	20		-607 186	0	-70 000			-70 000
60067 GRUNDFÖRBÄTTRINGAR I FASTIGHETER	Utgifter	30			-300 000	-300 000		-500 000	-800 000
60067 GRUNDFÖRBÄTTRINGAR I FASTIGHETER	Netto	30			-300 000	-300 000		-500 000	-800 000
60069 STADSHUSET, VENTILATION OCH VÄRME	Utgifter	20	-2 570 000	-10 639	-70 000	-70 000	-1 000 000	-1 500 000	-2 570 000
60069 STADSHUSET, VENTILATION OCH VÄRME	Netto	20	-2 570 000	-10 639	-70 000	-70 000	-1 000 000	-1 500 000	-2 570 000
60070 STRANDNÄS S, NYTT SKOLKÖK	Utgifter	20	-1 600 000		-100 000		-100 000	-1 500 000	-1 600 000
60070 STRANDNÄS S, NYTT SKOLKÖK	Netto	20	-1 600 000		-100 000		-100 000	-1 500 000	-1 600 000
60072 LADNING ELBILAR INFRA	Utgifter	20	0		-30 000	-30 000	-30 000	-30 000	-90 000
60072 LADNING ELBILAR INFRA	Netto	20	0		-30 000	-30 000	-30 000	-30 000	-90 000
60073 SOLCELLER	Utgifter	10	0		0	-30 000	-100 000	-30 000	-160 000
60073 SOLCELLER	Netto	10	0		0	-30 000	-100 000	-30 000	-160 000
60074 ARX PASSERSYSTEM	Utgifter	20	0		0	-30 000	-75 000	-150 000	-255 000
60074 ARX PASSERSYSTEM	Netto	20	0		0	-30 000	-75 000	-150 000	-255 000
60075 ÖVERNÄS VENTILATION	Utgifter	10	-1 600 000		0	0	-100 000	-1 500 000	-1 600 000
60075 ÖVERNÄS VENTILATION	Netto	10	-1 600 000		0	0	-100 000	-1 500 000	-1 600 000
60076 ODALGÅRDEN VENTILATION	Utgifter	10	-370 000		0	0	-70 000	-300 000	-370 000
60076 ODALGÅRDEN VENTILATION	Netto	10	-370 000		0	0	-70 000	-300 000	-370 000
60077 VINKELBODA VENTILATION	Utgifter	10	-430 000		0	0	-30 000	-400 000	-430 000
60077 VINKELBODA VENTILATION	Netto	10	-430 000		0	0	-30 000	-400 000	-430 000

Fastighetsavdelningen

Vid Mariebad planeras för utbyte av styrsystem, vilket kommer att möjliggöra belastningsberoende drift som genererar en avsevärd energiinbesparing. Mariebad enskilt förbrukar cirka 30 % av den totala energi som fastighetsförvaltningens byggnader förbrukar. Uppgraderingen av ventilationssystemet fortsätter samt delning av vattenkretsarna. Projektering av ny entrélösning och utredning av sponten samt renovering av duschrum är planerade att genomföras under 2023.

Projektering av St Göranshemmet och stadshusets ventilations- och värmesystem planeras att genomföras. Söndervittrade tegelfasader vid bland annat Idrottsgården och Övernäs skola medför att arbete kommer att initieras och eventuellt genomföras under året. Äldreomsorgen har planer på anpassningar av verksamhetsutrymmen vid Trobergshemmet, vilka ska definieras närmare. Vid behov kommer tilläggsanslag att föras fram senare.

En solcellsanläggning för daghemmet Ängsbacken är planerad efter tidigare genomförd förprojektering. Gällande laddinfrastrukturen arbetar fastighetsavdelningen med att fortsätta utbyggnaden vid parkeringarna, vilket enligt lagkrav ska vara färdigställt 2025. Laddinfrastrukturen kommer att vara anpassad utifrån stadens tjänstefordon.

Verksamhet: VA-verket

		Avskr. antal år	Total Budget	Bokslut 2021	Budget 2022	Budget 2023	Plan 2024	Plan 2025	Summa
Alla objekt	Utgifter	910	-720 000	-321 496	-255 000	-1 210 000	-2 650 000	-1 000 000	-4 860 000
Alla objekt	Netto	910	-720 000	-321 496	-255 000	-1 210 000	-2 650 000	-1 000 000	-4 860 000
59999 OSPECIFICERAT	Utgifter	30			0	0	-1 000 000	-1 000 000	-2 000 000
59999 OSPECIFICERAT	Netto	30			0	0	-1 000 000	-1 000 000	-2 000 000
70502 PUMPSTATIONER, UPPGRADERING	Utgifter	30		-24 720	-30 000	-30 000			-30 000
70502 PUMPSTATIONER, UPPGRADERING	Netto	30		-24 720	-30 000	-30 000			-30 000
70507 STAMAVLOPP	Utgifter	30	0		0		-400 000		-400 000
70507 STAMAVLOPP	Netto	30	0		0		-400 000		-400 000
70569 CEDERS PUMPSTATION	Utgifter	30	0		-40 000	-40 000	-500 000		-540 000
70569 CEDERS PUMPSTATION	Netto	30	0		-40 000	-40 000	-500 000		-540 000
70668 BRUNNAR, VENTILER, LEDNINGS	Utgifter	90		-115 853	-85 000	-150 000			-150 000
70668 BRUNNAR, VENTILER, LEDNINGS	Netto	90		-115 853	-85 000	-150 000			-150 000
70707 LOTSBROVERKET NY GASMOTOR	Utgifter	30	0		0	-170 000			-170 000
70707 LOTSBROVERKET NY GASMOTOR	Netto	30	0		0	-170 000			-170 000
70722 LOTSBROVERKET, MASKINUTRUSTNING	Utgifter	30		-82 482	-40 000	-60 000			-60 000
70722 LOTSBROVERKET, MASKINUTRUSTNING	Netto	30		-82 482	-40 000	-60 000			-60 000
70735 LOTSBROVERKET, ENERGIOPTIMERING	Utgifter	30	0		-30 000		-750 000		-750 000
70735 LOTSBROVERKET, ENERGIOPTIMERING	Netto	30	0		-30 000		-750 000		-750 000
70736 SKILLNADSG (VID ESPEN)	Utgifter	90	-75 000		0	-75 000			-75 000
70736 SKILLNADSG (VID ESPEN)	Netto	90	-75 000		0	-75 000			-75 000
70741 FRÄMMANBERG KV 11	Utgifter	30	-35 000		0	-35 000			-35 000
70741 FRÄMMANBERG KV 11	Netto	30	-35 000		0	-35 000			-35 000
70742 SKARPANSVÄGEN 19-21	Utgifter	30	-50 000		0	-50 000			-50 000
70742 SKARPANSVÄGEN 19-21	Netto	30	-50 000		0	-50 000			-50 000
70743 GODBYVÄGEN SÖDRA	Utgifter	90	-135 000		0	-135 000			-135 000

		Avskr. antal år	Total Budget	Bokslut 2021	Budget 2022	Budget 2023	Plan 2024	Plan 2025	Summa
70743 GODBYVÄGEN SÖDRA	Netto	90	-135 000		0	-135 000			-135 000
70744 LJUNGVÄGEN	Utgifter	90	-180 000		0	-180 000			-180 000
70744 LJUNGVÄGEN	Netto	90	-180 000		0	-180 000			-180 000
70745 GULLVIVEGRÄND	Utgifter	90	-55 000		0	-55 000			-55 000
70745 GULLVIVEGRÄND	Netto	90	-55 000		0	-55 000			-55 000
70746 MANGELGRÄND	Utgifter	90	-90 000		0	-90 000			-90 000
70746 MANGELGRÄND	Netto	90	-90 000		0	-90 000			-90 000
70747 VÄSTRA SKOLGATAN	Utgifter	90	-100 000		0	-100 000			-100 000
70747 VÄSTRA SKOLGATAN	Netto	90	-100 000		0	-100 000			-100 000
75500 VATTENMÄTARE	Utgifter	10		-98 441	-30 000	-40 000			-40 000
75500 VATTENMÄTARE	Netto	10		-98 441	-30 000	-40 000			-40 000

VA-verket

För VA-verkets del är det viktigt att budgeten för förnyelse av ledningsnät och övriga anläggningar kan hållas på den budgeterade nivån om cirka en miljon euro årligen. Anslag för reovering och utbyte av VAD-ledningar fortsätter enligt plan och byte och modernisering av vattenmätare utförs kontinuerligt. Ett anslag för projektering av en större ombyggnad av en avloppspumpstation (Ceders) flyttas fram till 2023, projekteringen utförs när projektstart för ledningar från Jomala och Ålands Vatten klarlagts. Ett separat anslag ingår för byte av gasmotorn (70 kW) på Lotsbroverket som nått sin tid för en stor service. Genom att byta ut den till en större (100 kW) uppnås förbättrad energieffektivitet och ökad andel egenproducerad el.

Byggnadsnämnden

Verksamhetsområde och verksamhetsidé

Verksamheten är lagstadgad och närmare beskriven i plan- och bygglagen och -förordningen. Byggnadsnämnden ska övervaka byggandet med hänsyn till det allmänna intresset och kontrollera att antagna planer följs, behandla ansökningar om bygglov och andra tillstånd, övervaka att gällande bestämmelser och givna tillstånd följs och att underhållet av byggnader sköts samt ansvara för att rådgivning i byggnadsfrågor ordnas i kommunen. Nämnden rapporterar byggnadsstatistik och tillhandahåller uppgifter om fastigheter och bestämmelser som berör dessa. Byggnadsinspektionen är byggnadsnämndens berednings- och verkställighetsorgan.

Inledning

Pågående större byggprojekt i Mariehamn utgörs av egnahems- och parhusområdet i Södra Lillängen, nybyggnation av bostads- och affärskomplex i absoluta centrumkärnan och ett antal enskilda större byggnadsprojekt på andra diverse fastigheter. Antalet mindre projekt fortsätter i liknande utsträckning som tidigare år i övriga Mariehamn.

Under rådande omständigheter med logistikutmaningar i efter-pandemitider, krig i Europa, skenande materialpriser och inflation, kan det anses lovande att byggandet sker i den goda takt det gör i Mariehamn. Stora satsningar i centrum skänker god framtidstro för andra företag att ingå liknande satsningar som bidrar till en levande stadskärna. Likadant i Södra lillängen har byggandet kommit i gång med ca 15 beviljade egnahemshus, där till en början den lokala dagvattenhanteringen väckte frågetecken nu har visat sig funktionell. Ett annat intressant projekt är byggande av 4-våningshus i trä i Horelli som förväntas inledas under 2023.

Driftsbudget

Verksamhet: Byggnadsnämnden

Konto	Bokslut 2021	Budget 2022	Budget 2023	Budgetavvikelse
Försäljningsintäkter	1 358	1 300	1 400	100
Avgiftsintäkter	73 687	122 000	160 000	38 000
Övriga verksamhetsintäkter	154			
Summa VERKSAMHETSINTÄKTER	75 199	123 300	161 400	38 100
TILLVERKNING FÖR EGET BRUK	8 833			
Löner och arvoden	-155 267	-207 935	-238 236	-30 301
Lönebikostnader	-41 750	-55 873	-51 060	4 813
Summa Personalkostnader	-197 018	-263 808	-289 296	-25 488
Köp av tjänster	-13 745	-19 000	-16 417	2 583
Material, förnödenheter och varor	-4 745	-7 621	-11 233	-3 612
Övriga verksamhetskostnader	0	-1 000	0	1 000
Interna verksamhetskostnader	-26 970	-26 351	-26 659	-308
- därav internhyra	-13 982	-16 217	-16 415	-198
- därav centrala it kostnader	-8 886	-5 438	-5 569	-131
Summa VERKSAMHETSKOSTNADER	-242 478	-317 780	-343 605	-25 825
VERKSAMHETS BIDRAG	-158 446	-194 480	-182 205	12 275
Årsbidrag	-158 446	-194 480	-182 205	12 275
Avskrivningar och nedskrivningar		-3 000	-6 000	-3 000
ÅRETS RESULTAT	-158 446	-197 480	-188 205	9 275
Årets överskott (underskott)	-158 446	-197 480	-188 205	9 275
Summa Resultat	-158 446	-197 480	-188 205	9 275

Intäkterna från budget 2022 är ökade med 38 100 euro till totalt 161 400 euro. Orsaken till ökning grundar sig omfattande större projekt i centrum samt radhus i Södra Lillängen. Bokslut år 2020 utgjorde intäkterna 158 000 euro.

Verksamhetskostnaderna är ökade med 25 825 euro till totalt 343 605 euro. Orsaken till ökningen är ökade personalkostnader i form av anställning av en granskningsingenjör. Granskningsingenjören är projektanställd för att kontrollera och korrigera underlaget för fastighetsbeskattning i Mariehamn. Tanken är att granskningsingenjören ska finansiera sig själv med hjälp av ökad inkomst från fastighetsskatt.

Investeringar

Inga investeringar planerade för budgetår 2023.

Ekonomiska styrprinciper

I denna budget utgör planår 2024 anslagens drifts- och investeringsramar inför nästa års budget. Driftens ramar består av ett Årsbidrag samt i en skild bindande avskrivningsplan (Avskrivningar och nedskrivningar). Investeringsramarna är summan av varje enskild fastställd investering.

Med dessa fastställda styrprinciper vill staden uppnå följande:

Klargöra det ekonomiska handlingsutrymmet på relevanta beslutsnivåer

- Skapa delaktighet i och förståelse för stadens ekonomiska förutsättningar
- Skapa förståelse mellan olika enheter och förvaltningar
- Stödja en decentraliserad organisation
- Betona att det ekonomiska ansvaret är på den nivå där det är påverkbart
- Ha en tydlig koppling mellan verksamhet och ekonomi
- Framhålla möjligheten och skyldigheten att nå fastställda mål med givna resurser
- Styra verksamheten med aktiviteter och nyckeltal

Relationen mellan stadsfullmäktige, nämnd och förvaltning

Stadsfullmäktige fastställer ett driftsnetto per anslag bestående av ett Årsbidrag samt en skild bindande avskrivningsplan (Avskrivningar och nedskrivningar). Stadsfullmäktige beslutar om anslagens investeringsbudget utifrån summan av varje enskild fastställd investering.

Respektive nämnd gör ytterligare uppdelningar (detaljbudgetering) inom olika verksamhetsområden.

Med anslag menas nämnd (med en eller två anslag) och stadsledningen (med tre anslag).

I varje anslags driftsbudget innefattas även avskrivningar, nedskrivningar samt interna intäkter och kostnader.

Anslagsbindningen ligger på nämndnivå om inte annorlunda fastställs i budgeten.

Gemensamma förvaltningsövergripande upphandlingar, i enlighet med förvaltningsstadgan, kräver inget specifikt nämndbeslut.

Medel kan inte flyttas mellan anslag, inte mellan årsbidrag och avskrivningar/nedskrivningar, inte mellan drift och investering och inte heller mellan enskilda investeringar.

Uppenbara behov av rättelser av budgeten kan genomföras av finanschefen i form av en beslutad teknisk budgetkorrigerings.

Varje anslag är i relation till stadsfullmäktige en resultatenhet. Verksamheten inom respektive nämnd kan sedan vara strukturerad i lokala resultatenheter och kostnadsställen.

En resultatenhet/lokal resultatenhet ansvarar för resultatet, dvs. skillnaden mellan kostnader och intäkter.

Infrastruktursektorns Va-verk, fastighetsavdelning (inklusive lokalservice) och kostservice hanteras även som balansräkningsenheter. Detta innebär inte bara ett ansvar för verksamhetens intäkter och kostnader utan även ansvar för verksamhetens tillgångar, egna kapital och skulder.

Kriterierna för en resultatenhet (inkl. balansräkningsenhet) är följande:

- Resultatkrav i form av intäkter och kostnader samt prestationer och kvalitet ska fastställas.
- Verksamheten ska ha möjlighet att påverka sina intäkter.
- Verksamheten ska ha en sådan omfattning att oförutsedda händelser som påverkar kostnadernas eller intäkternas storlek kan hanteras inom den ekonomiska ramen.

Ansvar för resultatet innebär att en resultatenhetschef kan öka sina kostnader om intäkterna blir högre än budgeterat, och har ett ansvar att minska sina kostnader om intäkterna blir lägre än budgeterat. Huvudregeln är att inga medel utöver stadsfullmäktiges fastställda budget beviljas under löpande år. Den som är ansvarig för en resultatenhet måste vidta omprioriteringar i verksamheten om oförutsedda händelser inträffar. Vidtagna omprioriteringar får dock inte avvika från fullmäktiges budget eller stadsstyrelsens fastställda verksamhetsplaner. Finansieringen ska alltid framgå i ärendet.

Fördelningsprinciper av budgetmedel

Stadsfullmäktiges fördelning till anslagen grundar sig på de prioriteringar som görs i budgetprocessen, så att man behandlar budgeten för kommande år, utgående ifrån tidigare planårs rambeslut.

Intäkter

I budgeten finns tre huvudtyper av intäkter

- landskapsandelar
- externa intäkter
- interna intäkter (köp av tjänster och varor mellan olika enheter)

Med externa intäkter menas avgifter, taxor och annat som betalas av personer/företag utanför staden. Sådana intäkter tillfaller normalt den resultat- eller kostnadsenhet som haft kostnaderna för att utföra tjänsten.

Med interna intäkter menas intäkten vid försäljning av varor och eller tjänster till andra enheter i staden.

Kostnader

Huvudprincipen är att alla kostnader är påverkbara och att de således påförs respektive nämnd.

För de kostnader som ska fördelas internt gäller som huvudprincip att de kopplas till omfattningen på respektive enhets utnyttjande av tjänsterna i fråga.

Innebörden av att kostnaderna är påverkbara innebär under löpande budgetår att nya kostnader som inte kunnat förutses ska inrymmas inom den budget som fastställts.

Personalkostnader

Beslut i personalärenden görs enligt de bestämmelser som antagits i särskild ordning. Den som fattar beslut i personalärenden är också ansvarig för beslutets ekonomiska konsekvenser.

Gemensamma resurser

De resurser som är gemensamma för staden ska utnyttjas. Beträffande de kommunala bolagen regleras detta av ett särskilt koncerndirektiv.

Detta innebär att man inte får köpa tjänster utifrån i de fall staden kan tillhandahålla tjänsten. Vidare ska inköp göras enligt fastställda riktlinjer.

Investeringar

En utgift räknas som investering när den är på minst 30 000 euro och har en ekonomisk livslängd på minst tre år. En grundförbättring av befintlig anläggningstillgång kan räknas som investering men reparations- och serviceutgifter, vilka medför att tillgångens produktionsförmåga kan upprätthållas, bokförs som driftskostnad för den räkenskapsperioden för vilken den uppstår.

Stadsfullmäktige beslutar om investeringar i årsbudgeten. Anslagsbindningsnivån är specifikt bindande för respektive enskild investering i enlighet med budget.

Nämnden ska både budgetera investeringarna och dess driftskonsekvenser.

Eventuella driftskostnader i samband med investering ska inrymmas i kommande års planer.

Den investeringsbudget som fullmäktige godkännt ett visst år ligger fast. De investeringar som inte hinner slutföras under året har ingen kvarvarande budget kommande år utan behandlas på samma sätt som driften.

Investeringar från "Reinvesteringar, plan" ska specificeras.

0,7 % av budgeterade investeringar (netto) ska budgeteras till konstnärlig miljögestaltning, dock som lägst 30 000 euro årligen.

Internränta

Om behov föreligger så beslutar stadsstyrelsen om ändring av den interna räntan i samband med budgetbehandlingen. Detta utgående från marknadsränteläget och stadens faktiska upplåningskostnad i kombination med en ambition att hålla en stabil och förutsägbar nivå på internräntan.

Verksamhetsförändringar

Verksamheternas huvudsakliga inriktning och omfattning fastställs av stadsfullmäktige vid antagandet av budgeten.

Under löpande år ska en nämnd alltid i förväg inhämta medgivande från stadsstyrelsen eller fullmäktige, om man planerar förändringar som kommer att höja nettokostnaden över beslutad eller indikativ ram, d.v.s.

- då väsentlig ny verksamhet sätts igång eller väsentlig befintlig verksamhet läggs ner, och vid planering av sådana åtgärder.
- vid väsentlig utvidgning eller standardhöjning av befintlig verksamhet.
- vid åtgärder i övrigt som kan medföra ekonomiska åtaganden och får betydande konsekvenser även efter budgetåret.

Exempel på inkomstökningar som inte får tas i anspråk utan särskilt beslut i övergripande organ är ökade landskapsandelar/ -bidrag till följd av ändrade regler eller andra förändringar, ökade ersättningar från enskilda, ökade interkommunala ersättningar mm.

Uppföljningen

Förutom en verksamhetsberättelse i samband med räkenskapsperiodens bokslut ska varje nämnd löpande följa upp sin verksamhet. Varje nämnd rapporterar till stadsstyrelsen i samband med bokslutet och för tertial-uppföljningarna januari-april och januari-augusti. Dessa rapporteringar ska avse både drifts- och investeringsbudget. Uppföljningen ska avse både ekonomi och verksamhet och omfatta väsentliga avvikelser från budgeten, vad gäller:

- ekonomi
- prestationer och kvalitet
- aktiviteter

Upphandling och konkurrensutsättning

All upphandling ska följa gällande lagar och bestämmelser och präglas av affärsmässighet, konkurrens och objektivitet. Under EU:s tröskelvärde ska detta ske enligt stadens upphandlingsanvisningar och över EU:s tröskelvärde enligt lagen om offentlig upphandling.

Stadens särskilda krav på kvalitet, miljö och social hänsyn ska beaktas. Mariehamns stad ska dra fördelar av sin storlek som köpare genom fler förvaltningsövergripande upphandlingar.

All upphandling som överstiger 30 000 euro ska genomföras i stadens elektroniska upphandlingsverktyg.